

Nymølle Stenindustrier A/S
Østre Hedevej 2,
4000 Roskilde
CVR-NR: 48885411

Klima og Ressourcer
Kontaktperson: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Direkte tlf.: 29201970
Dato: 21. december 2023
Sagsnr.: 22/4630
ID-nr. (RIT): 420-028

Skabelonversion: 10.4

TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅSTOFINDVINDING

af sand, grus og sten gældende til den dato på matr.nr. 1b Aalsbo, Rørup, 3d Hækebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup i Assens Kommune.



1	Afgørelse.....	3
1.1	Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding	4
1.2	Før tilladelsen tages i brug	4
1.3	Ejerforhold.....	5
2	Sagens baggrund	5
2.1	Ansøgningens indhold	5
2.2	Beskrivelse	6
3	Vilkår.....	7
3.1	Omfang af retten til at indvinde	7
3.2	Drift.....	7
3.3	Adgangsforhold og afstande.....	10
3.4	Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.	12
3.5	Efterbehandling m.m.....	14
4	Generelle bestemmelser	17
4.1	Tilsyn.....	17
4.2	Tinglysning af efterbehandlingsvilkår.....	17
4.3	Arkæologi.....	17
4.4	Råstofafgift	17
4.5	Underretning ved konkurs, overdragelse af rettigheder mv.....	17
4.6	Indberetning af indvunden mængde.....	18
4.7	Indberetning til GEUS	18
4.8	Tilførsel af jord.....	18
4.9	Miljølovgivning i øvrigt	18
4.10	Forsyningsledninger	18
5	Sikkerhedsstillelse	19
6	Ansøgningsprocessen	19
6.1	Myndighedshøring.....	19
6.2	Miljøvurderingsloven.....	22
6.3	Partshøring	23
7	Regionens vurdering af sagen	25
7.1	Lovgrundlag	25
7.2	Gennemgang af hensyn og vurderinger	25
8	Klagevejledning og underretning	35
8.1	Klagevejledning.....	35
8.2	Underretning om afgørelsen	36

9	Bilag	37
---	-------------	----

1 AFGØRELSE

Forud for meddelelse af denne tilladelse har regionen vurderet, hvilke vilkår, der skal fastsættes, samt foretaget en hensynsafvejning i henhold til råstoflovens § 3.

Der redegøres i afsnit 7 nærmere for afvejningen af hensyn samt vurderingen af hvilke vilkår, indvindingen kræver.

Afgørelsen er truffet på baggrund af:

- råstofloven
- miljøvurderingsloven
- Region Syddanmarks Råstofplan 2020
- habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter)
- habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter)
- indsatsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter) og
- vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder".

Øvrigt lovstof, som der henvises til i teksten:

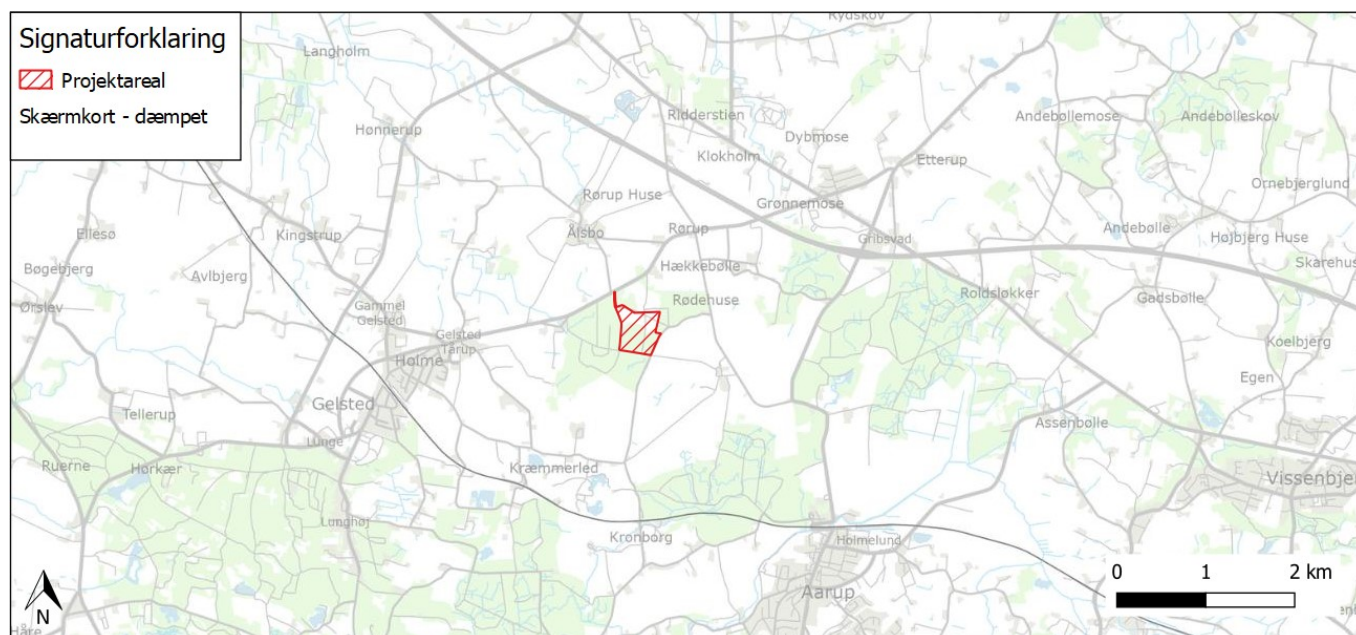
- affalds- og råstofafgiftsloven
- affaldsbekendtgørelsen
- naturbeskyttelsesloven
- jordforureningsloven
- olietankbekendtgørelsen og
- forvaltningsloven

Samtidige afgørelser fra andre myndigheder:

- Assens Kommune har den 18. januar 2018 meddelt tilladelse til grundvandssænkning efter vandforsyningsloven. Se bilag 5
- Miljøstyrelsen har den 13. februar 2023 meddelt dispensation til råstofgravning efter skovloven. Se bilag 6

1.1 Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding

Region Syddanmark meddeler hermed tilladelse til indvinding af op til 300.000 m³ sand, grus og sten årligt på 20 ha af matr.nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup i Assens Kommune. Se oversigtskort herunder:



Oversigtskort over området.

Tilladelsen meddeles i medfør af råstoflovens § 7, stk. 1. Tilladelsen er betinget af vilkårene, som er stillet i medfør af råstoflovens § 10 og tilhørende forudsætninger.

Vilkårene er også bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der er sket tinglysning.

Såfremt hele ressourcen ikke er indvundet ved tilladelsens udløb, kan der ansøges om en ny tilladelse eller der kan ansøges om tilladelse til udvidelse eller ændring af indvindingsområdet.

Råstofforladel sen kan tilbagekal des af regionen i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene, jf. råstoflovens § 11.

Tilladelsen bortfalder jf. § 10, stk. 7, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter meddelelsen eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

1.2 Før tilladelsen tages i brug

Regionen skal give accept til at indvindingen påbegyndes herunder arbejdet med at afrømme overjord. Følgende forudsætninger skal være opfyldt:

- Klagefristen skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor skal klagefristen være udløbet før regionen kan give accept til indvinding.
- Sikkerhedsstillelse. Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af indvindingsarealet, se nærmere under kapitel 5.
- Overkørselstilladelse. Der skal udlægges asfalt i vejtilslutningen mod Gelsted (udvide hjørneafskæringen), hvor der i dag køres i rabatten.
- Dispensationer og tilladelser uden for samordningspligten:
 - Der skal foreligge en gældende vejadgangstilladelse fra Assens Kommune.

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse, skal indhentes separat.

Denne tilladelse erstatter tilladelse af 7. april 2015, samt tillæg af 21. juni 2018, omhandlende samme matrikler som den nye tilladelse. Den nye medtager én yderligere matrikel, 1æ Erholm Hgd., Rørup.

1.3 Ejerforhold

Ifølge tingbogen står Erholm Gods A/S som ejer af matr.nr. 1b Aalsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup i Assens Kommune. Ejer har givet samtykke ved underskrift på ansøgningen.

2 SAGENS BAGGRUND

2.1 Ansøgningens indhold

- Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om tilladelse til en årlig indvinding på 300.000 m³ sand, grus og sten, samt muld på 22 ha af matr.nr. 1b Aalsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup i Assens Kommune ejet af Erholm Gods A/S.
- Op til 60.000 m³ af ovenstående forventes indvundet under grundvandsspejl.
- Der forventes at indvinde ind til 30 meter under terræn og 10 meter under grundvandsspejlet.
- Indvindingen forventes påbegyndt den 1. januar 2023.
- Der ønskes følgende driftstider (6)7-18 mandag - fredag og 7-12 på lørdage, hvor () er til udlevering af materialer.
- Råstofferne påtænkes hovedsageligt anvendt til vejmaterialer og om muligt betonmaterialer.
- Til indvindingen ønskes anvendt følgende maskiner: 2 læssemaskiner, 1-2 mobile sorteranlæg og 1 gravemaskine, og der forventes et årligt forbrug af 800 liter olie og 250.000 liter diesel.
- 1 stationær tank på 5000 l, samt en mobil tank på 1800 l forventes anvendt.
- Der vil blive anvendt ca. 3 m³ vand pr. døgn til bekæmpelse af støv. Vandet indvindes fra gravesø.
- Affald som genereres i forbindelse med aktiviteterne i råstofgraven bortskaffes ved Avista Oil Denmark og Stema.
- Der ønskes adgang til råstofgraven ad Gelstedvej.

- Der etableres støjvolde op mod nærmeste ejendomme jf. graveplan.

2.2 Beskrivelse

Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om tilladelse til indvinding af op til 300.000 m³ sand, grus og sten, samt muld på 22 ha af matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd, herefter kaldet projektarealet. Projektarealet, som er meget kuperet, er beliggende 4 km nordøst for Gelsted i landzone og delvist tilplantet med fredsskov (gran der høstes som pyntegrønt).

Der blev meddelt tilladelse første gang i april 2015 til indvinding på 22 ha af matr. nr. 1b og 3d.

I juli 2021 godkendes 15 ha af projektarealet som efterbehandlet.

Der resterer derfor 7,7 ha fra den gamle tilladelse med udløb i 2025 og der søges om yderlig 14,5 ha. Der søges således om tilladelsen på i alt 22 ha. Det er regionens intention at udarbejde en ny samlet tilladelse der erstatter tidligere meddelte tilladelser på projektarealet.

Råstofferne er egnede som vejmaterialer og betonsand.

Der søges om indvinding og oparbejdning fra kl 7-18 på hverdage. Desuden om udlevering og læsning fra kl 6- 18 på hverdage og lørdage fra 7 – 12.

Der søges om at anvende 2 læssemaskiner, 1-2 mobile sorterværker og en gravemaskine. Desuden lejes "jordhold" ind, bestående af 1 gravemaskine, 2-3 dumpers og 1 dozer, i korte perioder i forbindelse med afrømning og efterbehandling.

Projektarealet ligger i OSD. Der er ingen drikkevandsboringer inden for en radius af 300 m. Terrænkoten er mellem 61-80 og det øvre (sekundære) grundvandsspejl er beliggende i kote 60. Der er mellem 1 og 6 m overjord. Der planlægges indvinding 5 – 30 m under terræn, formentlig op til 10 m under grundvandsspejl. Der søges om at indvinde op til 60.000 m³ råstoffer årligt under grundvandsspejl.

På projektarealer findes en mandskabsskurvogn, en godkendt tank på 5000 l dieselolie samt en godkendt mobil tank der kan rumme 1800 l dieselolie. Der forventes et årligt forbrug på 250.000 l dieselolie og 800 l hydraulikolie. Se kort for placering. Affald bortskaffes af Avista Oil. Spildevand fra mandskabsvogn opsamles i tank.

Der vandes ved behov med vand fra gravesø. Nærmeste nabo bor ca. 100 m syd for arealet. Det forventes at vejledende støjkrav overholdes.

Den allerede etablerede overkørsel til Gelstedvej vil blive benyttet.

Der efterbehandles til natur evt. med en sø uden brug af gødning og pesticider. Flader gentilplantes med skov.

3 VILKÅR

I dette afsnit fremgår vilkårene, der er tilknyttet tilladelsen. Vilkårene er som udgangspunkt stillet med hjemmel i råstofloven. Det fremgår, hvis de er stillet efter anden lovgivning.

3.1 Omfang af retten til at indvinde

1. Tilladelsen er gældende 10 år frem, hvorefter tilladelsen udløber den 21. december 2033.
2. Der må årligt indvindes 300.000 m³ sand, grus og sten, hvoraf 60.000 m³ må indvindes under grundvandsspejlet.
3. Indvindingen skal ske inden for projektarealet, som fremgår af bilag 1. Der skal så vidt muligt ske en løbende efterbehandling af afgravede områder i samme takt som indvindingen skrider frem.
4. Grænsen for det område, der må graves i (indvindingsarealet), skal sættes af i marken efter nærmere aftale med regionen. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes, og skal sikres, så de ikke bliver beskadigede. Det kan f.eks. ske med betonringe.
5. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2. Eventuelle ændringer i graveplanen skal godkendes skriftligt af regionen.
6. Til råstofindvinding, herunder efterfølgende behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner: 2 stk. læssemaskiner, 2 stk. mobile sortereanlæg og 1 stk. gravemaskine. Afvigelser herfra kan kun ske efter forudgående skriftlig accept fra regionen.
7. Regionen skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.
8. Driftsmedarbejdere skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende grave- og efterbehandlingsplan.

3.2 Drift

9. For at beskytte naboer mod støj er der fastsat driftstider, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning *Ekstern støj fra virksomheder* (vejledning nr. 5/1984).

Råstofgravens driftstider er:

- a. Råstofindvinding: 07:00 – 18:00 mandag til fredag.
- b. Udlevering og læsning kan ske i tidsrummet: 06:00 – 18:00 mandag til fredag, samt 07:00 – 14:00 om lørdagen.

- c. Der må ikke være nogen former for drift i råstofgraven på søndage eller danske helligdage samt juleaftensdag.
 - d. I helt enkeltstående tilfælde kan det være nødvendigt at fravige de generelle åbningstider. Dette må kun ske med forudgående skriftlig accept fra regionen.
10. Efter etableringsfasen må det ækvivalente støjniveau (det vil sige støjens middelværdi over et længere tidsrum: Om dagen 8 timer, om aftenen 1 time og om natten ½ time) fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nabobebyggelser:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Mandag – fredag	06.00 – 07.00	40 dB (A)
Mandag – fredag Lørdag	07.00 – 18.00 07.00 – 14.00	55 dB (A)
Andre tidspunkter	Lukket	Lukket

Grænseværdien er gældende i det mest støjbelastede punkt ved udendørs opholdsarealer højst 15 meter fra beboelse i det åbne land. Grænseværdien (fx 45/40/35 dB(A)) er gældende overalt i områder til støjfølsom arealanvendelse.

Hvis regionen finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende støjvejledninger, og skal udføres af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen jf. følgende liste: Hvis regionen finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende støjvejledninger, og skal udføres af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen, jf. følgende liste: <https://referencelaboratoriet.dk/godkendte-laboratorier/samlet-oversigt-2/>

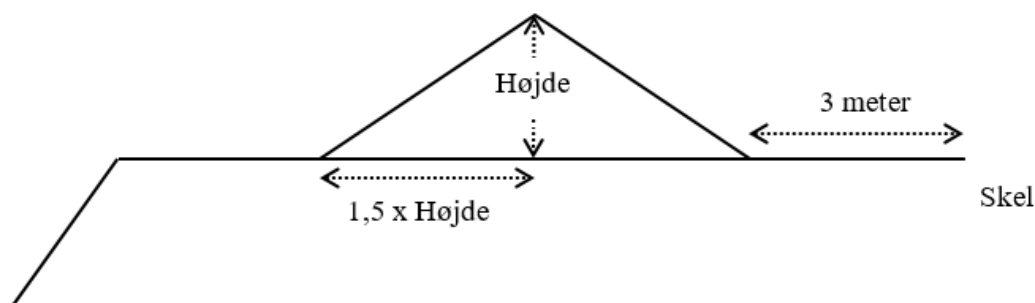
Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger og dokumentere, at grænseværdierne overholdes ved en efterfølgende kontrolmåling/-beregning udført af et laboratorium eller person, som aktuelt er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

11. Såfremt der er væsentlige gener eller de vejledende støjgrænser ikke overholdes, skal der træffes foranstaltninger til at nedsætte støjgener (f.eks. ved at forsyne båndtransportørens returløb med gummibeklædning, indkapsle maskindele eller montere gummisold, afskærme støjkilder med støjskærme eller ved at placere volde mod de nærliggende beboelser), således at væsentlige gener undgås og vejledende støjgrænseværdier overholdes.
12. Støjniveauet angivet i vilkår 10 kan undtagelsesvis fraviges i anlægs- og etableringsfasen, hvor overjorden afrømmes, eller hvis der skal opføres en støjvold m.v.

13. Etableringen af støjvolde mv. skal ske i en med regionen nærmere aftalt periode. Naboerne skal informeres om denne etablering mindst 14 dage forinden opstart.

14. For støjvoldene gælder:

- a. Støjvoldens fod må ikke placeres nærmere end 3 meter fra vejskel, naboskel eller levende hegn.
- b. Støjvoldens hældning må ikke udgøre en risiko for nedskridning.
- c. Støjvolden(e) skal maksimalt have en højde på 8 meter.
- d. Støjvolden(e) skal blive liggende i hele indvindingsperioden medmindre der foreligger skriftlig accept fra regionen, og må ikke efter indvindingens ophør fjernes uden skriftlig accept fra regionen.



Figur 1. Principskitse for etablering af en støjvold med hældning 1:1,5.

15. Muld og overjord, som ikke straks anvendes i efterbehandlingen, skal henlægges i depoter inden for arealet til brug for efterbehandlingsarbejdet.

16. For andre oplag end støjvolde (f.eks. jorddepoter, jordvolde, og oplag af muld) samt oplag af råstoffer gælder:

- a. at disse ikke må placeres nærmere end 3 meter fra vejskel, naboskel eller levende hegn.
- b. at disse skal placeres til mindst mulig gene for nærliggende beboelsesejendomme.
- c. at hældningen på oplagene ikke må udgøre en risiko for nedskridning.
- d. at disse maksimalt har en højde på 8 meter.

17. Driften må ikke give anledning til væsentlige støvgener uden for virksomheden. Der skal træffes de fornødne foranstaltninger til hindring af støvdannelse fra interne transportveje, materialebunker og produktionsanlæg mv. (f.eks. i form af vanding af lagerbunker, gravefronter og vanding samt renholdelse af interne veje).

18. Hvis det åbne areal, hvorpå der indvindes, overstiger 6 ha skal garantistillelsen reguleres. Ved det åbne areal forstås områder, hvor muld og overjord er fjernet og gravning påbegyndt, dog undtaget områder, som anvendes til interne veje og lager.

3.3 Adgangsforhold og afstande

Vilkår efter vejloven

Assens Kommune har den 15. januar 2015 meddelt tilladelse til overkørsel og regulering af overkørsel til matr.nr. 1b Ålsbo By, Rørup i km 25,520 på følgende vilkår:

- Ind- og udkørsel til graveområdet skal ske via eksisterende overkørsel til Gelstedvej i km. 25.520 fra matrikel 1b Ålsbo By, Rørup.
- Der etableres en rørføring under overkørslen, som kan hole til tung trafik fra graveområdet.
- Overkørslerne til og fra graveområdet skal anlægges efter aftale med Assens Kommune vejafdeling og skal vedligeholdes efter vejafdelingens anvisninger. Drænet under overkørslen skal sikres, og løbende vedligeholdes.
- Overkørslen godkendes udelukkende til formålet med udvinding af grus på matriklen, og umiddelbart efter ophør overgår overkørslen til eksisterende status af overkørsel til skovbrug.
- Udkørsel til Gelstedvej planfræses i fuld bredde, og der udlægges efterfølgende 80 kg/m² modificeret SMA8. Kørebaneafmærkningen nymarkeres og tilpasses den etablerede overkørsel til grusgraven.
- Overkørslen etableres i maksimum 8 meters bredde og med fast belægning fra Gelstedvej og minimum 50 meter ind.
- Gelstedvej rengøres efter behov, således at tabt grus/jord, der trækkes ud på offentlig vej ved kørsel til og fra grusgraven fjernes.

Overkørselstilladelsen er gengivet i sin helhed i bilag 7.

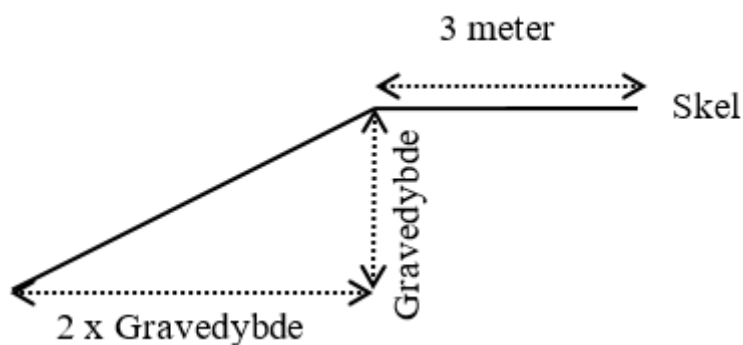
Vilkår efter råstofloven

19. Adgangsvejen skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde. Dette skal ske for at sikre, at uvedkommende ikke har adgang til råstofgraven, da dette erfaringsmæssigt udgør en risiko for, at der deponeres affald eller for dieseltveri, hvilket udgør en forureningsrisiko.

20. Adgang til råstofgraven skal være via Gelstedvej, og det er ikke tilladt at anvende andre adgangsveje
21. Adgangsvejens hældning skal være således, at der ikke ledes vand og materialer fra adgangsvejen ud på offentlig vej.
22. Adgangsvejen skal renholdes, for at undgå, at der trækkes materialer ud på offentlig vej.

Graveafstande og begrænsninger

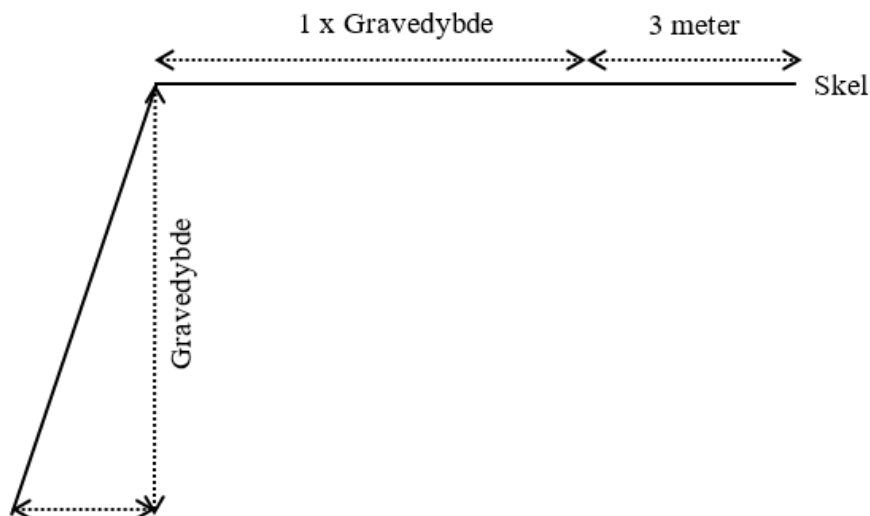
23. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra offentligt vejskel. Der må efter de 3 meter ikke graves stejlere end et skråningsanlæg på anlæg 1:2 jf. følgende figur:



Figur 2. Principskitse for skråningsanlæg 1:2, og hvor der er 3 meter til skel.

24. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra privat vej, naboskel, og hegn. Der må efter de 3 meter ikke graves stejlere end et skråningsanlæg på 1:1,5.

25. Hvis der graves stejlere end vilkår 23, 24, 26 og 27, skal de 3 meter fra skel tillægges 1 x gravedybde, jf. figuren herunder:



Figur 3. Principskitse for stejl gravning.

26. Der må ikke graves nærmere end minimum 25 meter fra grundmurede bygninger. Der må efter de 25 meter ikke graves under et skråningsanlæg på 1:1,5.
27. For at sikre beskyttede diger ikke påvirkes af indvindingen, må der ikke graves nærmere digerne end 3 meter, og herefter må der ikke graves stejlerede end anlæg 1:1,5.
28. Tilladt gravedybde er til forekomstens bund af sand, grus, og sten under forudsætning af at skråningsanlæg overholdes.
29. Under gravning og fordeling af muld, overjord og råstoffer skal skråningsanlæg altid graves i en stabil hældning, således at der ikke opstår fare for skred ved gravefronten.

3.4 Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.

30. Muld- og evt. overjordsdepoter skal placeres således, at der ikke kan ske sammenblanding med andre materialer.
31. Den, der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af oliespild fra maskiner og eventuelle brændstoftanke, og for at gravearbejdet ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
32. Når graven er lukket, skal parkering af alt kørende materiel være på et befæstet areal eller på et sted i graven, hvor muld og overjord ikke er afrømmet.

Tankning og spild

33. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
34. Alt stationært og rullende materiel skal regelmæssigt inspiceres for olie- og kemikaliespild, og eventuelle utætheder skal øjeblikkeligt afhjælpes og repareres.
35. Tankning og vask af samt olieskift mv. på *selvkørende maskiner* skal foregå uden for det åbne indvindingsareal og skal foregå så spild undgås ligesom service og reparation skal foregå uden for indvindingsarealet, undtaget hvis dette sker på et impermeabelt underlag.
36. Sorteringsanlæg, generatorer og andre mere *stationære anlæg* kan tankes fra en entreprenørtank, der medbringes ved hver tankning. Tankanlægget skal være indrettet så spild undgås, og tankning skal foregå under konstant tilsyn.
37. Mindre olie- og kemikaliespild skal opsamles straks og bortskaffes i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning på området. Større, akut forurening skal anmeldes til kommunen (ring 112).

Opbevaring og oplag

38. Der må ikke opbevares affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, i grusgraven.

Vilkår efter vandforsyningsloven

Assens Kommune har den 18. januar 2015 meddelt tilladelse til sænkning af grundvandsstanden som følge af indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet på matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, beliggende på Gelstedvej 47, 5660 Aarup. Tilladelsen gives med følgende vilkår:

- Tilladelse omfatter den sænkning af grundvandsstanden, der kommer som følge af en råstofindvinding på 60.000 m³/år under grundvandsspejlet.

Indvindingstilladelsen bortfalder, hvis den ikke er taget i brug inden 3 år fra gyldighedsdatoen.

Indvindingstilladelsen bortfalder også, hvis den ikke har været udnyttet 3 år i træk eller hvis indvindingsanlæggets drift permanent indstilles.

- Etableringen af grundvandssøer skal ske langsomt og gerne med længere pauser.
- Der må ikke ledes vand bort fra graveområdet, f. eks. via dræn eller grøft.
- Anlæggets ejer er erstatningspligtig for skader, der under anlæggets etablering eller drift volder i bestående forhold som følge af forandring af grundvandsstanden, vandføringen i vandløb eller

vandstanden i søer m.v. I mangel af enighed afgøres erstatningsspørgsmålet af taksationsmyndighederne.

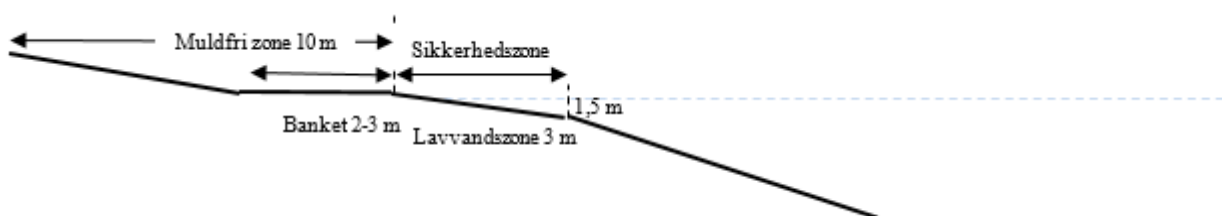
- Overjordiske tanke med fyringsolie og motorbrændstof skal sikres mod påkørsel. Påfyldningsstudse til påfyldning af over- eller underjordiske tanke samt aftapningsanordninger/-pistoler til påfyldning af køretøjer og materiel skal være placeret inden for befæstet areal.
- Tilladelsen følger tilladelsen til indvinding af råstoffer, givet af Region Syddanmark 7. april 2015 og tillæg til denne tilladelse. Tilladelsen gælder til 1. februar 2025.

Tilladelsen er gengivet i sin helhed i bilag 5. Tilladelsen her i udkastet er knyttet til den eksisterende råstofindvindingstilladelse. Assens Kommune vil udfærdige et tillæg, så den gældende tilladelse også dækker denne fuldt ud.

3.5 Efterbehandling m.m.

Vilkår efter råstofloven

39. Efter endt gravning skal der efterbehandles til natur med tilplantet skov, og der kan etableres en mindre sø i den sydøstlige del af projektarealet, jf. bilag 3. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes skriftligt af regionen.
40. Arealet skal løbende efterbehandles til ekstensivt skovbrug uden brug af gødskning og pesticider i overensstemmelse med efterbehandlingsplanen i bilag 3.
41. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal regionen underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingens udførelse kan afklares.
42. Efterbehandlingsarbejdet skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til råstofgravens drift er praktisk muligt, for hver enkelt graveetape.
43. Ved etableringen af gravesøer anvendes følgende principskitse



Principskitse for efterbehandlingen af gravesøen.

- a. Søen skal anlægges med jævnt skrånende bund og bredder.
- b. Langs søbredden i vandet skal der af sikkerhedsmæssige årsager etableres en 3,0 m bred og ikke over 1,5 m dyb lavvandszone. Den må ikke udføres af, eller beklædes med hverken overjord eller muld.
- c. Søbreddens længde skal gøres så lang som mulig, så den bugter sig med mange næs og vige.
- d. I søens vindfølsomme sider skal der udlægges sten for at undgå erosion af kanterne.
- e. Der udlægges en mindst 10 meter bred dyrkningsfri bræmme omkring den efterbehandlede gravesø for at sikre vand- og naturkvaliteten i søen. Bræmmen regnes fra søens højeste vandstand. Bræmmen må fremover ikke jordbehandles, dyrkes, gødes eller sprøjtes, men skal henligge som et naturareal.
- f. Eventuelle øer må ikke dannes ved opfyldning med opgravet materiale, men kan etableres ved at lade mindre partier stå u-afgravede.
- g. Der må ikke laves forbindelse mellem sø og vandløb, heller ikke via dræn.

44. Projektarealet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, da det kan virke skæmmende.

45. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan regionen på et hvilket som helst tidspunkt under som efter gravningens afslutning forlange gennemgravning og efterbehandling af skelområdet.

46. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af råstoflovens § 11, stk. 1 indtræder efterbehandlingsforpligtigelsen omgående.

47. Der skal stilles en økonomisk sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen; se nærmere i afsnit 5. Regionen kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af regionen.

Øvrige vilkår

48. Der skal under hele tilladelsens periode beholdes et 20 meter bredt skovbryn ud mod Saltmosegyden i øst.

Vilkår efter skovloven

Miljøstyrelsen har den 13. februar 2023 meddelt dispensation til råstofgravning på et 10,6 ha fredsskovs-pligtigt areal på matr.nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup i Assens Kommune. Dispensationen er meddelt på følgende vilkår:

- Projektet skal gennemføres som ansøgt den 4. juli 2022 med rettelse dateret 27. januar 2023.
- Dispensationen er midlertidig og gælder i en 10-årig periode fra tilladelsens datering. Retablering af arealet skal være afsluttet senest 1 år herefter og i overensstemmelse med den fremsendte efterbehandlingsplan dateret 6. oktober 2021.
- Der udlægges erstatningsskov på 150 % svarende til i alt ca. 15,9 ha fx ved køb af andel i et puljeskovsareal eller ved fredskovspålæggelse af et godkendt erstatningsareal.
- Indvindingsarealet er fortsat fredsskovspligtigt og kan efter retablering godkendes til udlæg af erstatningsskov med op til 10,6 ha. Det er kun det bevoksede areal og maksimalt 10% lysåbne arealer, der kan godkendes som erstatnings-skov.
- Grusgravningen kan gennemføres i etaper. For hver ny graveetape, der påbegyndes, skal der forinden være truffet afgørelse om etablering af erstatnings-skov på mindst 150% af etapens størrelse.
- Der træffes særskilt afgørelse efter skovloven om godkendelse af hvert nyt erstatningsareal inden for graveområdet og pålæggelse af fredsskovspligt på erstatningsarealer uden for graveområdet.
- Der skal inden hver graveetape stilles sikkerhed i form af en bankgaranti for etablering af erstatningsarealer svarende til 150% af etapens areal. Rydning af råstofareal må ikke påbegyndes før Miljøstyrelsen har modtaget sikkerhedsstillelsen. Der skal stilles sikkerhed svarende til 40.000 kr. pr. ha. erstatnings-skov for hver etape. Sikkerhedsstillelsen kan nedskrives i takt med at erstatnings-arealet er etableret.
- Råstofgravningen i de enkelte etaper skal være afsluttet inden der startes på en ny etape og retablering og gentilplantning af en etape skal være gennemført senest tre år efter afslutningen af etape.
- Ovenstående vilkår skal være tinglyst på ejendommen for ejers regning inden 1. etape påbegyndes.

Miljøstyrelsens dispensation er gengivet i sin helhed i bilag 6.

Vilkår efter museumsloven

Odense Bys Museer anbefaler forundersøgelser inden jordarbejdet for at minimere risikoen for, at anlægsarbejdet senere må standses og udskydes efter bestemmelserne i Museumslovens §27 stk. 2.

4 GENERELLE BESTEMMELSER

Følgende gælder i øvrigt efter råstofloven og efter andre love og bestemmelser:

4.1 Tilsyn

Regionen er tilsynsmyndighed og fører tilsyn med at vilkår meddelt i medfør af råstofloven overholdes jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Regionen kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 31, stk. 3. Regionen kan, såfremt et påbud ikke efterkommes inden for den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

4.2 Tinglysning af efterbehandlingsvilkår

Når afgørelsen er endelig og klagefristen er udløbet, tinglyser regionen vilkårene for efterbehandling på ejendommen.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Tinglysningen sker i medfør af råstoflovens § 10, stk. 6 med regionen som påtaleberettiget.

Ejer skal efter loven betale for tinglysningen. Når tinglysningen er sket, sender regionen en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af regionen, vil de tinglyste vilkår med undtagelse af vilkår 40 og 45 blive aflyst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

4.3 Arkæologi

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Odense Bys Museer. Danefæ og danekræ tilhører staten. Danefæ skal afleveres til Odense Bys Museer og danekræ til et af statens naturhistoriske museer. Indvindingen skal standses i det omfang den berører fortidsmindet.

4.4 Råstofafgift

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer, jf. affalds- og råstofafgiftsloven.

4.5 Underretning ved konkurs, overdragelse af rettigheder mv.

I tilfælde af indvindingsvirksomhedens konkurs, betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer, som den, der driver indvindingsvirksomheden, forpligtet til straks at underrette regionen.

Ønsker man at overdrage indvindingstilladelsen til en anden, skal dette i god tid forinden anmeldes til regionen. Til anmeldelsen skal der vedlægges en af den nye indvinder underskrevet erklæring, der fastslår, at man er bekendt med alle tilladelser, vilkår, aftaler mv., og er indforstået med at man overtager alle forpligtelser.

Der skal stilles sikkerhed fra den nye indvinder, og regionen kan kræve en ny grave-/efterbehandlingsplan udarbejdet og indsendt til godkendelse.

4.6 Indberetning af indvunden mængde

Der skal hvert år gives oplysninger til regionen om arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i råstofgraven, samt om anvendelsen heraf. Indberetningen skal ske via den digitale løsning, som regionen udsender årlig information om til alle indvindere. Regionen videresender indberetningen til Danmarks Statistik.

4.7 Indberetning til GEUS

Resultater af evt. udførte råstofboringer, prøveboringer i jorden samt geofysiske undersøgelser mv. skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

4.8 Tilførsel af jord

Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt jf. jordforureningslovens § 52. Der er

4.9 Miljølovgivning i øvrigt

Gældende miljøregler vedr. tanke, beholdere og tankanlæg (med olieprodukter, benzin og lignende) er også gældende i råstofgrave. Gældende miljøregler vedrørende miljøfremmede stoffer samt bortskaffelse af husholdningsaffald/afbrænding gælder ligeledes i råstofgrave.

Gældende miljøregler vedr. opbevaring, deponering og bortskaffelse af affald gælder også i råstofgraven. Bortskaffelse af affald skal derfor ske i henhold til gældende affaldsregulativer for Assens Kommune og affaldsbekendtgørelsens kapitel 9.

4.10 Forsyningsledninger

Før gravning påbegyndes, har indvinder pligt til at indhente oplysninger om ledningsføringer på arealet i Ledningsejerregisteret (LER).

5 SIKKERHEDSSTILLELSE

Nymølle Stenindustrier A/S skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd, Rørup i Assens Kommune på kr. 900.000 i indeks 125,07 fastsat 4. kvartal 2022.

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en efterbehandlingspris på 125.000 kr.kr. pr (åben) hektar, samt tilplantning af træer på 150.000 kr.

Der skal fremsendes en sikkerhedsstillelse til regionen, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse er betinget af, at det aktuelle gravefelt ikke overstiger 6 ha og kan reguleres, når regionen skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, graveplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indeksreguleres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af regionen, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Sikkerheden stilles i form af anfordringsgaranti uden udløbsdato fra indvinders pengeinstitut.

6 ANSØGNINGSPROCESSEN

Afsnit 6.1 beskriver forløbet omkring myndighedshøringen og de indkomne høringssvar samt regionens bemærkninger til disse. Under afsnit 6.3 beskrives forløbet omkring partshøringen, de indkomne høringssvar og regionens bemærkninger til disse.

6.1 Myndighedshøring

Ansøgningmaterialet har i perioden 21. januar 2022 til 18. februar 2022 været sendt i myndighedshøring jf. råstoflovens § 8 med henblik på samordning med andre myndigheder for at klarlægge, om en råstoftilladelse på arealet kræver øvrige tilladelser, dispensationer og lignende. Materialet har været sendt til følgende myndigheder:

- Assens Kommune
- Miljøstyrelsen
- Odense Bys Museer
- Ansøger
- Lodsejer

Der indkom følgende høringssvar:

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
Assens Kommune	Forhold vedr. veje og trafik Vej og Trafik kan godkende en udvidelse af graveområdet i henhold til tidlige godkendelse dateret den 9. januar 2015. Der skal dog udlægges asfalt i vejtilslutningen mod Gelsted (udvide hjørneafskæringen), hvor der i dag køres i rabatten. Forhold vedr. natur Der er i projektarealet et jorddige, der er beskyttet mod tilstandsændringer jf. museumsloven. Der er tale om et jorddige, der fremgår tydeligt i terrænet og med gamle træer. Diget ligger yderligt i projektområdet. Det vil være positivt, hvis diget bevares. Hvis diget ønskes fjernet skal kommunen ansøges om særskilt dispensation hertil. Sydvest for projektområdet er der en beskyttet mose og så, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens � 3. Det er kommunens vurdering, at områderne ikke tilstands�ndres som følge af ansøgt råstofindvinding. Det bør sikres, at r�stofindvindingsområdet efter indvinding reetableres til natur. Reetableringen bør ske uden plantning af nye træer, så der gives plads til lavtvoksende og nøjsomme arter, der trives i den næringsfattige mineraljord. Lysåbne naturtyper i skov eller i tilknytning til skov er potentielt biologisk værdifulde, da de er pladsgivende til varmekrævende organismer, der trives i lysåbne og soleksponerede omgivelser. Det vil være positivt, hvis der efter endt råstofindvinding sikres søer, da dette vil øge biodiversiteten i området. Forhold vedr. grundvand Graveområdet ligger inden for område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), og uden for nitratfølsomme indvindingsområder (NFI). Den nærmest private boring ligger 730 meter vest-syd-vest for graveområdet. Den nærmest vandværksboring ligger 1,5km nord for	Krav om udlæggelse af asfalt bringes videre til ansøger, og er skrevet ind som en forudsætning f�r tilladelsen kan tages i brug. Diget vil ikke blive berørt af gravningen. Der er i vilkår 27 beskrevet hvordan afstand og skråningsanlæg skal holdes omkring diget. Ønsket om ikke at plante skov er noteret. Det er dog ansøger og lodsejers ønske, som tillægges stor vægt, at tilplante områder uden s� med træer. Da det hidtil har været plantage, er det det regionen giver tilladelse til. Det forventes at der vil kunne etableres søer.

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
	området, tilhørende Rørup og Omegn Vandværk. Grundvandet i det primære magasin bevæger sig i vestlig retning, mod Hønnerup i Middelfart Kommune. Graveområdet ligger udenfor 200 årsopland af alment vandforsyningsanlæg. Der er ansøgt om at udvinde op til 60.000 m³/år under grundvandsspejl. Der foreligger en gyldig tilladelse til den grundvandssænkning, der kommer som følge af en råstofindvinding på 60.000 m³/år under grundvandspejlet. Det er ikke Assens Kommunes vurdering at der er behov for en ny tilladelse i og med den årlige mængde er det samme og området delvist er det samme. Assens Kommune er dog indstillet på at lave et tillæg til den eksisterende tilladelse, så matrikelnumre og område passer til det ansøgte.	
Odense Bys Museer	Det kan oplyses, at der i den nordlige del af planarealet, i den del der nu er under indvinding, lå en bavnepads. Det har været et højdedrag hvorpå man anlagde bål til signalgivning. Bavnehøjen kan ses på kort fra 1700-tallet men kan have været anvendt langt tilbage i tid. Området, der ønskes inddraget som graveområde, udgør den sydlige del af landsbyen Ålsbos ejerlav. Området er stærkt kuperet med højder fra 60-80 meter over havet, og det udgør en del af et tidligere overdrevsområde. Tilplantningen med skov er sket gradvist over de seneste 150 år. Området har indtil da ligget frit med enkelte bevoksninger. Det vurderes at det har været græsningsområde med opdyrkede områder indimellem. Lidarscanninger af arealet viser, at hovedparten rummer velbevarede højryggede agre (en slags "højbede", som er et resultat af dyrkningen med muldfjældsplow, som man har anvendt i middelalderen og indtil 1800-tallet). Overdrevsområdet har været en vigtig del af landsbyens ressourceområde, men er i forbindelse med fæstegodsets afhændelse blevet udlagt til skov af Erholm gods. Endelig er der i nærområdet en del fund fra særlig stenalder og jernalder og på baggrund	Museets svar om anbefaling af forundersøgelse videregives til ansøger.

Hvem	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
	af ovenstående kan det altså ikke udelukkes, at arealet rummer fortidsminder, der vil være omfattet af Museumslovens kap. 8 §27 (lov nr. 473 af 7. juni 2001). For at afklare om planarealet rummer fortidsminder vil det være nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse, før anlægsarbejdet iværksættes. Forundersøgelsens resultater danner grundlag for en vurdering af, om arealet umiddelbart herefter kan frigives, eller om det vil være nødvendigt yderligere at foretage en egentlig arkæologisk udgravning. Iværksættelsen af en arkæologisk forundersøgelse vil således minimere risikoen for, at anlægsarbejdet senere må standses og udskydes efter bestemmelserne i Museumslovens §27 stk. 2. Odense Bys Museer kan på opfordring af bygherren fremsende et budget og en tidsplan over udgifter og tidsforbrug forbundet med forundersøgelsen (Museumslovens §25). For at sikre et godt samarbejde, der både tilgodeser bygherres anlægsarbejde og de arkæologiske undersøgelser, opfordres bygherre til at kontakte museet på et tidligt tidspunkt i projekteringen.	

6.2 Miljøvurderingsloven

Screeningsafgørelsen

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2, hvilket betyder, at regionen har foretaget en screening af projektet efter kapitel 8 i miljøvurderingsloven.

Regionen har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervs-mæssig indvinding af råstoffer på det ansøgte areal.

Regionens screeningsafgørelse inkl. vurdering fremgår af bilag 4.

Screeningsafgørelsen har været i høring af to omgange ved berørte parter, senest i perioden 2. juni 2023 til den 30. juni 2023. Der er indkommet høringssvar, som er indarbejdet i screeningsafgørelsen.

Afgørelsen om, at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøkonsekvensrapport (tidl. VVM-redegørelse), er meddelt den 10. august 2023 i henhold til miljøvurderingslovens § 21. Klagefristen udløb den 7. september 2023.

Råstofindvindingstilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at der ikke er nogen væsentlig miljøpåvirkning forbundet med indvindingen.

6.3 Partshøring

Regionen har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens § 19. I forbindelse med partshøringen har regionens udkast til tilladelse samtidigt været i høring hos Assens Kommune om fastsættelse af vilkår om efterbehandling i medfør af råstoflovens § 10a.

Der er følgende myndigheder og parter i denne sag:

Navn	Grund til partsstatus	Berørt ejendoms adresse	Kontaktadresse
Assens Kommune	Berørt myndighed		natur@assens.dk
Odense Bys Museer			museum@odense.dk
Fyns Stift			kmfyn@km.dk
Naturstyrelsen	Fredskov		nst@nst.dk
Miljøstyrelsen			mst@mst.dk
Slots- og Kulturstyrelsen	Beskyttet dige		post@slks.dk
Erholm Gods A/S	Lodsejer	matr.nr. 1b Aalsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup	E-post
Nymølle Stenindustrier A/S	Ansøger		gry.g.erlandsen@nymo-elle.dk
Erholm Gods A/S	Berørte nabomatrikler: 3m Hækkebølle By, Rørup og 1a Erholm Hgd., Rørup		E-post

Høringen er sendt til myndigheder og parter. Høringen forløb i perioden 20. november 2023 til 18. december 2023 og der indkom følgende høringssvar

Ejendommens adresse	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
Ansøger	I forbindelse med højden på støjvolde maksimalt må være 8 meter spørges der til en begrundelse herfor. Der spørges til hvorfor man ikke må fjerne støjvolde uden skriftlig accept. Men blot	De maksimale 8 meter er sat for at vilkår om at lade bevoksningen mod øst blive har en effekt. En støjvold højere end bevoksningen vil kunne forstyrre det værdifulde landskabsbillede mod øst. Når Regionen kræver at der skal gives en skriftlig accept, er det fordi man fjerner en

	fjerne den i forbindelse med efterbehandlingen. I forbindelse med vilkår efter skovloven: Vi skal vel kun erstatte fredskov, vi reelt graver? Jeg ville nok undlade at skrive 15,9 ha på, - hvis noget ændrer sig. Eller skrive "op til" Mht. de 10% lysåbne arealer, så synes jeg ikke der er grund til at skrive det her. Jeg ved, der arbejdes på at ændre skovloven så der er plads til mere lysåbne arealer.	støjskær, og derfor skal kunne dokumentere hvorfor den ikke længere er nødvendig. Tilladelsen gengiver blot Skovlovsafgørelsen. Hvis der ændres i den efterfølgende, vil Regionen se på det når det er aktuelt.
Assens Kommune vedr. efterbehandling (§ 10a)	Ingen bemærkninger	

7 REGIONENS VURDERING AF SAGEN

7.1 Lovgrundlag

En råstoftilladelse skal, jf. råstoflovens § 10, stk. 1, indeholde vilkår om virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden.

Tilladelsen kan, jf. råstoflovens § 10, stk. 2, indeholde vilkår om at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål. Jf. råstoflovens § 10, stk. 3 kan regionsrådet fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i lovens § 3.

7.2 Gennemgang af hensyn og vurderinger

Projekttilpasninger

En besigtigelse af det ansøgte projektareal viste at et område på 2 ha. i den sydvestlige del, indeholdt bevoksninger der var egnede til flagermus. Dette areal er efter ønske af ansøger taget ud af projektarealet.

Ansøger har efter dialog valgt at lade et dige i det sydvestlige hjørne stå. Der er i vilkår 27 fastsat afstands- og skrænthædningskrav.

Habitatbekendtgørelsen

Før der meddeles tilladelse efter råstofloven, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. I så fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte. Der kan endvidere ikke meddeles tilladelse efter råstofloven, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsens § 10.

Vurdering efter § 6 i habitatbekendtgørelsen (Natura 2000-områder):

Det nærmeste Natura 2000-område nr. 112, Lillebælt, som findes ca. 8,5 km vest for projektarealet. Lillebælt omfatter Habitatområde nr. 96 samt Fuglebeskyttelsesområde nr. 47. Udpegningsgrundlaget for områderne er anført i Miljøstyrelsens Natura 2000 basisanalyse fra 2022-2027, og kan ses i nedenstående figur.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 96		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Nedbrudt højmoser (7120)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Bøg på kalk (9150)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Stor vandsalamander (1166)	Marsvin (1351)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 47		
Fugle:	Sangsvane (T)	Bjergand (T)
	Edderfugl (T)	Hvinand (T)
	Toppet skallesluger (T)	Havørn (Y)
	Rørhøg (Y)	Engsnarre (Y)
	Plettet rørvagtel (Y)	Klyde (Y)
	Brushane (Y)	Dværgterne (Y)
	Fjordterne (Y)	Havterne (Y)
	Mosehornugle (Y)	Blåhals (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-21. Trækfuglene hvinand og toppet skallesluger er ikke til stede i national eller international væsentlig forekomst i fuglebeskyttelsesområde nr. F47. De to arter gennemgås derfor ikke yderligere.

Figur 4. Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 96 og Fuglebeskyttelsesområde nr. 47, som tilsammen udgøre Natura-2000 område nr. 112, Lillebælt.

Lillebælt består af et særpræget havområde med lave og dybe områder, og hele havområdet udgøres af habitattyperne lavvandede bugter, sandbanker, rev, kystlaguner og mudder- og sandflader. Lillebælt er udpeget som levested for 11 arter af ynglefugle og 5 arter af trækkende vandfugle. Endvidere er marsvin udbredt i farvandet og især i områdets nordlige del er de hyppigt registreret.

Ved råstofindvinding vil der ske en midlertidig og lokal påvirkning af miljøet i og omkring projektarealet. De kendte påvirkninger er støv, støj, vibrationer, lugt, og lys. Forholdenes effekt aftager med afstanden til aktiviteten. Grundet afstanden fra projektarealet til Natura 2000-området Lillebælt, vurderer regionen, at det ikke muligt for projektet at påvirke Natura 2000-områderne med støv, støj, vibrationer, lugt eller lys, da førnævnte påvirkninger er meget lokale. Det vurderes, at den eneste mulighed for projektet at påvirke områderne er derfor via overflade- og grundvand.

Det er i screeningsafgørelsen af d. 10. august 2023 vurderet, at projektet ikke påvirker hverken overflade- eller grundvand væsentligt. Grundet udpegningsgrundlagets karakter, råstofindvindingens karakter, og afstanden til Natura 2000-området vurderes råstofindvindingen ikke at kunne påvirke Natura 2000-området.

Regionen vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt, og at der derfor ikke skal udarbejdes en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkning på Natura 2000-området.

Vurdering efter § 10 i habitatbekendtgørelsen (bilag IV-arter):

Der er lavet en indledende undersøgelse efter dyrearter opført på Habitatdirektivets bilag IV i og omkring projektarealet. Resultatet af undersøgelsen var, at der ikke var registreret observationer af arterne i eller omkring projektarealet. Da projektet kræver fældning af træer i den sydlige del af projektarealet, blev flagermus et opmærksomhedspunkt, som krævede yderligere belysning.

Flagermus er nataktive pattedyr, som kan være svære at registrere. Dels pga. flagermus er nataktive, men også fordi arterne kan være svære at skelne morfologisk fra hinanden, og fordi artsidentifikation i felten ofte kræver specifik lytteudstyr, som almene borgere normalvis ikke har til rådighed. Grundet projektet skal fælde træer, grundet manglende viden om flagermus i området, og på baggrund af Miljøstyrelsens hørings-svar af d. 9. august 2022 på udkast til screeningsafgørelsen, udførte NIRAS den 21. december 2022 besigtigelse af arealerne for, om der forefandtes egnede yngle- og rasteområder for flagermus.

Resultatet af bestigelsen var, at den vestligste del af området vurderes til at være egnede yngle- og rasteområder, og at den resterende del af arealet enten ikke var egnet eller i mindre grad var egnet som yngle- og rasteområde.



Figur 5. Område og resultat af NIRAS besigtigelse af området for egnede yngle- og rasteområder for flagermus.

Som beskrevet i screeningsafgørelsen er det feltundersøgte område nr. 1 en relativt gammel plantage af egetræer med knækkede grene og blotlagte stammer, hvorimod de resterende områder med skov primært er pyntegran. Efter NIRAS besigtigelse har bygherre og lodsejer ønsket, at der ikke foretages rå-stofindvinding på ovennævnte område 1, hvorfor område nr. 1 er udtaget af projektarealet som råstof-indvinding.

Af træer til yngle- og rasteområder vælger flagermus typisk løvtræer, men kan med nøds også vælge nåletræer. Da begge typer træer findes i området, må det forventes at flagermusene vælger deres foretrukne trætype, løvtræer, fremfor nåletræer, som permanent yngle- og rasteområde. Det kan dog ikke udelukkes, at nåletræerne benyttes som temporære rasteområder i forbindelse med f.eks. fouragering i området, men det vurderes, at nåletræerne ikke benyttes som permanente yngle- og rasteområder.

Dertil skal det nævnes, at det feltundersøgte område nr. 1 ikke er den eneste lokalitet med løvtræer i området omkring projektarealet. Der er både egnede yngle- og rasteområder med løvtræer vest for, syd for, og øst for projektarealet. Dette understøtter vurderingen i, at områdets potentielle flagermus ikke vil benytte områderne med nåletræer som yngle- og rasteområde.

På baggrund af NIRAS besigtigelse af området, og på baggrund af flagermusenes biologi, vurderer regionen, at projektet ikke vil påvirke yngle- og rasteområder for områdets potentielle flagermus – om flagermusene er tilstede eller ej.

Samlet vurdering af forholdet til bekendtgørelsen:

Det er regionens vurdering at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke arter eller habitatområder væsentligt. Det ansøgte vil ikke ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i et udpegningsgrundlag. Det ansøgte vil endvidere efter regionens vurdering ikke medføre beskadigelse/ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV og ikke ødelægge plantearter, som er optaget i bilaget.

Regionens vurdering af projektet i forhold til råstofplanen

Det ansøgte indvindingsområde ligger inden for graveområde Ålsbo. Graveområdet blev første gang udlagt i Råstofplan 2012, og både i Råstofplan 2016 og 2020, er området blevet udvidet. Fra udlæggene er der følgende forudsætninger:

- Arealet udlægges under forudsætning af at et skovbryn bevarer, så der visuelt dannes grænse mod landskabet mod øst.
- Af hensyn til grundvandsressourcen forudsættes desuden at arealet efterbehandles til naturområde eller ekstensivt landbrug/skovbrug uden brug af pesticider og gødningsstoffer

Regionen har derfor stillet vilkår 40 og 48, og vurderer på den baggrund af forudsætningerne for udlægget af graveområdet er opfyldt.

Regionen vurderer, at indvindingen og den planlagte efterbehandling ikke er i strid med råstofplanen.

Det ansøgte projekt vurderes derfor at være i overensstemmelse med råstofplanens retningslinjer og forudsætninger for området.

Regionens vurdering i forhold til kommune- og lokalplan

Arealet ligger i et område, der i Kommuneplan 2017-2029 er omfattet af beskyttelsesinteressen "Større sammenhængende landskabsområde", "Potentielle naturbeskyttelsesinteresser", og "skovrejsning uønsket", og området grænser op til et bevaringsværdigt landskab mod øst (Særligt værdifulde landskaber: Erholm skovbakker – Erholm-Søndergårde). Projektarealet i sig selv, når et skovbryn mod øst bevarer, påvirker ikke beskyttelsesinteressen.

Der er ingen lokalplan for området.

Regionens vurdering af projektet i forhold til grundvandsforhold

Projektarealet ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), og berører lige akkurat den sydlige kant af Hønnerupværkets indvindingsopland til almen vandforsyning. Det ligger uden for følsomme indvindingsområder og indsatsområder. Det dybe grundvandsmagasin til drikkevandsindvinding er således ikke sårbart overfor påvirkninger fra terræn.

Projektarealet er beliggende i et kuperet og højtliggende område og hovedparten af råstofferne vurderes at ligge over grundvandsspejl. Grundvandsspejlet er skønnet til at ligge 15-25 meter under terræn. Det primære magasin ligger i omkring 50 meters dybde, overlejret af omkring 20 m ler.

Nærmeste registrerede aktive vandforsyningsboringer er to private husholdningsboringer, DGUnr. 144.33 og 144.607, begge ca. 900 meter sydøst for området. 144.33 indvinder fra 32 meter under terræn, under et meget tykt lerlag. Indvindingsdybden for 144.607 er ukendt. Derudover findes der en vandforsyningsboring, som ikke er tilknyttet et anlæg, DGU nr. 135.262, beliggende omkring 800 meter nord for området. Endelig findes der en markvandingsboring, DGU nr. 144.237, beliggende 750 meter vest for området.

Råstofindvinding er ikke i sig selv en forurenende proces og råstofgravning kan ifølge Miljøstyrelsen sammenlignes med risikoen for forurening af grundvandet i forbindelse med den uregulerede risiko for grundvandsforurening i forbindelse med jordbehandling med tunge maskiner i landbruget.

Det vurderes, at råstofindvinding over grundvandsspejlet ikke vil medføre nogen kvantitativ påvirkning af grundvandet.

I de fleste tilfælde vil råstofindvinding over eller under vandspejlet have ingen eller kun små kvalitative påvirkninger af grundvandet. De væsentligste risici i selve indvindingsfasen består i tilløb af forurenede vand fra naboarealer og muligheden for pyritoxidation med deraf følgende frigivelse af sulfat, forsuring af grundvandet, frigivelse af nikkel og arsen samt frigivelse af jern og/eller okkerudfældning. I projektarealet ved Ålsbo vurderes det, at råstofindvinding ikke udgør en trussel mod drikkevandet i OSD eller mod drikkevandsboringerne sydøst for området. Dette har baggrund i, at der ikke bortgraves eller graves i beskyttende lerlag, således at indvindingen ikke medfører hverken kvantitative eller kvalitative negative konsekvenser for grundvandsressourcen.

Regionen har meddelt tilladelsen på baggrund af en række vilkår til sikring af grundvandet efter at indvindingen er afsluttet og efterbehandlet.

Det drejer sig om vilkårene 39 og 40, som er stillet for at sikre, at arealet afleveres som naturområde.

Desuden har regionen stillet vilkår for opbevaring af brændstof, tankning, affaldshåndtering samt håndtering af evt. oliespild, og vurderer dermed at risikoen for forurening af grundvandet er minimal. Der gælder et generelt forbud om, at der ikke må tilføres jord til aktive eller ikke-aktive råstofgrave, jf. § 52 i jordforureningsloven.

Regionen vurderer, at indvindingen af råstoffer, når de stillede vilkår overholdes, ikke vil påvirke grundvandet negativt hverken kvantitativt eller kvalitativt.

Regionens vurdering i forhold til naturbeskyttelse og landskab

§ 3-områder:

Der er ingen beskyttede eller fredede områder i projektarealet. Ca. 50 meter syd for arealet ligger et overdrev, og ca. 100 meter sydvest herfor en sø. Ingen af områderne vurderes at blive påvirket af råstofaktiviteten, da grundvandssænkningen skabt af råstofindvinding er væsentligt mindre end årstidsvariationen.

Regionen vurderer på den baggrund, at der ikke er behov for at træffe særlige foranstaltninger i forhold til naturbeskyttelse.

Skov inkl. fredskov:

Miljøstyrelsen har meddelt en dispensation til at måtte grave i projektarealets fredskov. Det skal ske efter en række vilkår som er gengivet i denne tilladelses punkt 3.5 under skovloven. Miljøstyrelsens dispensation er vedlagt som bilag 6.

Landskab:

Det ansøgte område ligger i et område, der er angivet som "karakteristisk" for området. Dets intakthed er middel. Det ansøgte areal grænser mod øst op til et område, der er "særligt karakteristisk". Dette område, "Erholm-Søndergårde", har store marker og skove og enkel bebyggelsesstruktur, der afspejler landskabets oprindelse som hovedgårdslandskab. Bevaringstilstanden er god og området betegnes som et særligt oplevelsesrigt landskab. Området "Erholm-Søndergårde" er sårbart.

I vilkår 48, er der stillet krav om at det østlige skovbryn bevares. Det vil sikre at landskabspåvirkningen uden for projektarealet er minimal. Dette er en forudsætning fra udlæg af graveområdet.

Regionens vurdering af de miljømæssige forhold

Støj:

Ved fastsættelse af vilkår for støj i råstofgrave, er der praksis for at henføre beboelser i landområder tæt ved råstofgrave til områdetype 3 - *Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder* i Miljøstyrelsens støjvejledning. De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnittet om driftsvilkår.

Der vil muligvis være en kortvarig overskridelse af de vejledende støjgrænser for de nærmeste naboer i forbindelse med råstofgravens anlægsfase (anlæg af adgangsvej, støjvolde og afrømning af overjord). Påvirkningen vurderes ikke at være væsentlig, da den vil være af lokal og kortvarig karakter.

Regionen vurderer samlet, at der er truffet tilstrækkelige vilkår til at sikre, at de vejledende støjgrænser kan overholdes.

Støv:

Regionen har fastsat vilkår til nedbringelse af evt. støvgener. Regionen vurderer, at de stillede vilkår vedrørende støv er tilstrækkelige til at sikre, at råstofindvindingen ikke medfører støvgener hos naboer omkring det ansøgte graveområde. Samtidigt kan virksomhedens drift opretholdes inden for projektarealet uden væsentligt bebyrdende tiltag.

Trafikbelastning:

Adgangen til råstofgraven vil ske fra Gelstedvej. Det er Assens Kommune, der som vejmyndighed vurderer de trafikale forhold.

I miljøscreeningen vurderes det, at den ændrede trafikbelastning ikke vil give væsentlige gener for nærmeste omboende.

Kulturarv og andre beskyttelser

Der er registreret et beskyttet dige i det sydvestlige hjørne af projektarealet. Vilkår 27 sikrer at diget ikke påvirkes.

Odense Bys Museer kan ikke udelukke, at arealet rummer fortidsminder, der vil være omfattet af Museumsloven. Odense Bys Museer anbefaler derfor en arkæologisk forundersøgelse.

Regionen vurderer, at råstoftilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at fredninger, fortidsminder og beskyttelseslinjer ikke påvirkes.

Regionens vurdering af projektet i forhold til vandplanlægning

I henhold til bekendtgørelse nr. 797 af 13/06/2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter § 8 skal der, før der meddeles tilladelse efter råstoflovens § 7, foretages en vurdering af, om det ansøgte kan medføre påvirkning af tilstanden og mulighed for målopfyldelse i berørte målsatte søer, vandløb, kystvande og grundvandsforekomster.

Ifølge vandområdeplan 2021-2027 findes der kun en Terrænnær grundvandsforekomst (DK112_dkmf_1345_ks). Den har en god kvantitativ- og ringe kemisk tilstand, og er målsat til god kemisk- og kvantitativ tilstand. Den ringe tilstand er pga. udfasede pesticider. En efterbehandling til natur, vil understøtte målopfyldelsen.

Nærmeste målsatte sø, Hylken Mølle Sø (DK Vandområde ID 11204) er ca. 5,5 km sydvest for indvindingsarealet. Søen er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand, og har ifølge vandområdeplan 2021-2027 ukendt kemisk tilstand og ukendt økologisk tilstand.

Nærmeste målsatte vandløb er Møllebækken (DK Vandområde ID o4377_y) ca. 1250 meter nordvest for indvindingsarealet. Vandløbet er målsat til godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand, og har et godt økologisk potentiale og ukendt kemisk tilstand. Omkring 1300 m syd for projektarealet ligger Søndergårde

Skovafløb (DK Vandområde ID o10058_x_y). Vandløbet er målsat til godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand, og har en moderat økologisk tilstand og ukendt kemisk tilstand.

Råstofindvindingen vurderes ikke at påvirke grundvandsforekomsters kvantitative tilstand, da nedbør fortsat kan nedsive uhindret, og idet der normalt ikke bortledes vand fra aktive graveområder, hvilket projektets fysiske karakter understøtter. Det vurderes at råstofindvinding i graveområdet ikke medfører påvirkning af grundvandsstanden eller grundvandsstrømningen, som kan medføre en beskadigelse af terrestriske økosystemer, der er afhængige af grundvandsforekomsterne. Indvinding af råstoffer på arealet vurderes derfor ikke at påvirke tilstanden af eller mulighed for opfyldelse af miljømål for områdets målsatte grundvandsforekomster.

Regionens vurdering af grave- og efterbehandlingsplanen

Formålet med graveplanen og efterbehandlingsplanen er, at naboer og andre i området berøres mindst muligt, og at det åbne gravefelts påvirkning af f.eks. den landskabelige oplevelse under indvindingen begrænses mest muligt. Derudover er det formålet at få en optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcen, samt at der tages de nødvendige landskabelige samt natur- og miljømæssige hensyn.

Via graveplanen og efterbehandlingsplanen vil regionen sikre, at det åbne gravefelt begrænses mest muligt såvel arealmæssigt som tidsmæssigt. Derudover vil regionen med sine almindelige tilsyn med indvindingen være opmærksom på, om graveplanen følges, eller om der er behov for justeringer.

Grave- og efterbehandlingsplanerne er vedlagt som bilag 2 og 3. Af planerne fremgår det at arealet efter endt indvinding overordnet vil fremstå som en større lavning i terrænet.

Da det omkringliggende terræn varierer, vil der til det omkringliggende terræn være en række slugter bl.a. mod nordvest og nordøst som mod sydøst. Periferiskråninger etableres i varierende hældning fra 1:1 til 1:7, således at kurverne får et naturligt forløb. Kurverne i efterbehandlingsplanen er vejledende. I bunden af lavningen kan der komme en sø afhængig af gravedybden under grundvandsspejl og overjordsmængden. I denne sø etableres en lavvandszone. Flader vil blive efterbehandlet til skov.

Planerne har jf. råstoflovens § 10a været i høring hos Assens Kommune, som ikke har haft bemærkninger.

Regionen har foretaget en hensynsafvejning efter råstofloven og stillet de relevante vilkår, der sikrer, at efterbehandlingen varetager de interesser, der skal tages i henhold til råstoflovens § 3. Vilkårene er stillet jf. lovens § 10.

Vilkår 45 om gennemgravning af skel:

Dette vilkår er stillet for at sikre, at hele forekomsten udnyttes, og at der ikke ved eventuel gravning på naboarealer efterlades en vold mellem ejendommene, idet dette vil være en markant, landskabelig forandring. Vilkåret tinglyses på ejendommene.

Erhvervsmæssige hensyn

Regionen vurderer, at man ved meddelelse af denne gravetilladelse reducerer belastninger på klimaet og udgifter forbundet med transport, da råstofressourcen bidrager til råstofforsyningen lokalt i området.

Hensyn til hensigtsmæssig byudvikling

Projektarealet ligger ikke placeret i et område der umiddelbart giver anledning til byudvikling.

Hensynet til råstofressourcens udnyttelse

Ressourcens størrelse:

Der er søgt om råstofindvinding på ca. 20 ha stort areal. Den ansøgte gravedybde er ca. 30 meter under terræn. Terræn ligger i kote 61-80 meter og er kuperet. Der forventes en forekomst af muld på ca. 0,3 meter. Mængden af overjord varierer fra 1 - 6 meter. Der kan forventes en samlet ressource på omkring 2 mio. m³.

Ressourcens kvalitet:

De terrænære aflejringer i det ansøgte område viser i henhold til jordartskortet smeltevandssand med forekomst af smeltevandsgrus i det højtliggende område centralt i det ansøgte område.

Arealet er således beliggende i et kuperet og højtliggende område, og hovedparten af råstofferne vurderes at ville blive indvundet over grundvandsspejl. I "Tillæg nr. 2 til Råstofplan 2012 for Region Syddanmark" for det nærliggende råstofområde, er grundvandsspejlet skønnet til at ligge 15-25 meter under terræn.

På baggrund af boringer i området vurderes materialet umiddelbart at kunne anvendes til vej- og anlægsmaterialer som bundsikringsmateriale og stedvist at kunne benyttes til stabilt grus/oparbejdes til stabilt grus. Der foreligger dog hverken SE-analyser eller analyser for methylenblåt, hvilket er nødvendigt for med sikkerhed at kunne vurdere materialets anvendelighed.

Råstofforekomsten vurderes at være veldokumenteret med hensyn til kvalitet og minimumsdybde.

Regionens samlede vurdering

Regionen har foretaget en afvejning af de hensyn, der er oplistet i råstoflovens § 3 og vurderer samlet, at det ansøgte under overholdelse af de vilkår, der er fastsat i tilladelsen kan gennemføres uden væsentlige gener eller miljømæssige konsekvenser for mennesker, natur og omgivelserne. Regionen vurderer endvidere, at indvindingen ikke er i strid med de planmæssige interesser, der gælder for området.

På den baggrund vurderer regionen, at der kan meddeles tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding.

8 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

8.1 Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse om tilladelse til råstofindvinding inkl. vurdering efter habitatbekendtgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er: Adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. NEM-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for regionen i klageportalen senest den 18. januar 2024 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette jf. råstoflovens § 43 ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af afgørelsen.

8.2 Underretning om afgørelsen

De nedenfor nævnte er orienteret særskilt om afgørelsen.

Myndigheder

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Assens Kommune, natur@assens.dk
Museum Odense, museum@odense.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
SKAT, myndighed@skat.dk

Parter (til de samme som der er sendt partshøring til)

Parter jf. listen i afsnit 6.3 *Partshøring*.

Foreninger og organisationer

nbu_fyn@botaniskforening.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk

Med venlig hilsen

Michael Hjort Andersen

Geolog

9 BILAG

Følgende bilag er vedlagt tilladelsen:

1. Oversigtskort
2. Graveplan
3. Efterbehandlingsplan
4. Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema
5. Tilladelse til grundvandssænkning
6. Tilladelse efter skovloven
7. Overkørselstilladelse
8. Udtalelse fra museet

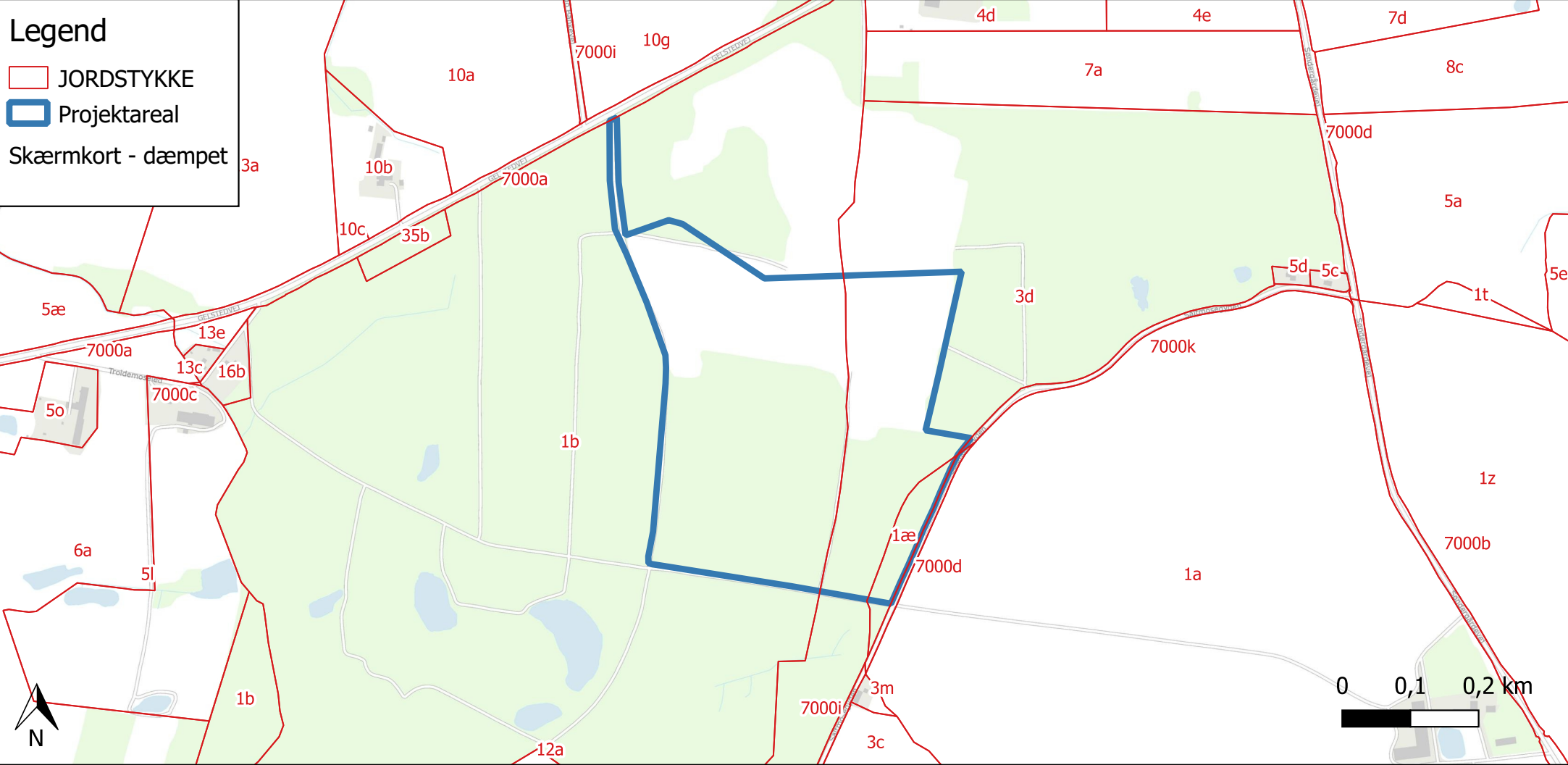
Bilag 1 Oversigtskort

Legend

JORDSTYKKE

Projektareal

Skærmkort - dæmpet



Bilag 2 Graveplan

Ålsbo – Graveplan

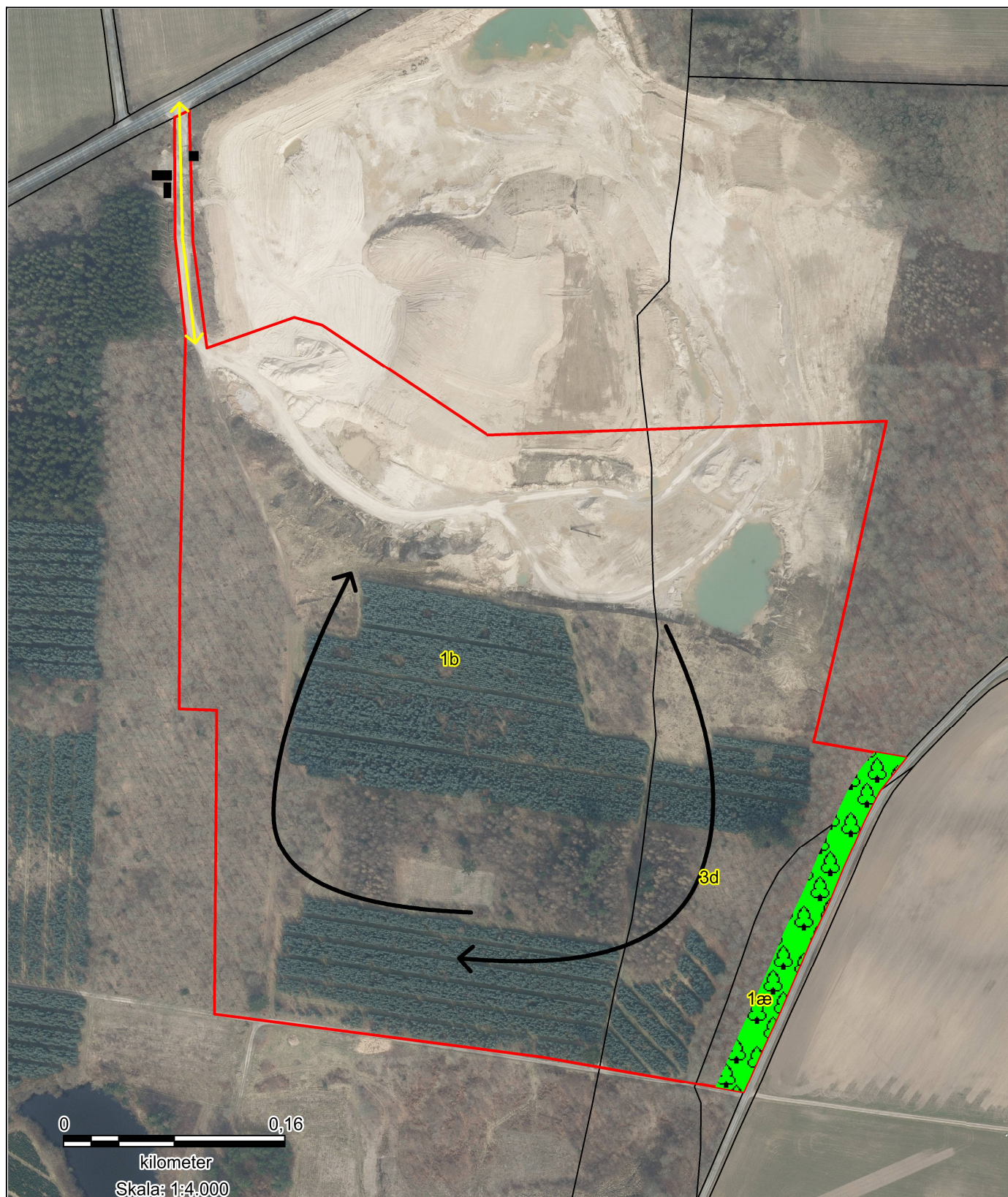
Indvindingen vil foregå mod syd for det eksisterende åbne areal. Indvindingen vil foregå med uret rundt, således at overjord kan anvendes direkte til efterbehandling.

Der vil blive efterladt et skovbryn på 20 meter ud mod Saltmosegyden, dvs. mod øst.

Mht. afrømning af overjord, så foregår det ved at et ”jordsjak” afrømmer delarealer etapevist gennem råstofgravningen. Jordsjakket består af en gravemaskine, 2-3 dumpers og en dozer. Disse vil afrømme overjord og stå for etablering af volde omkring arealet. Indledningsvist vil dozer fjerne muld. Herefter vil gravemaskinen fjerne overjord. Jordsjakket vil komme ca. 14 dage ad gangen. Senere i graveprocessen vil overjord blive anvendt direkte til efterbehandling af allerede indvundne arealer.

Der bliver anvendt mobile tørsorteringsanlæg. Disse vil blive taget med rundt som indvindingen skrider frem. Over grundvandsspejl anvendes læsemaskine til indvinding fra bund af graveprofil. Under grundvandsspejl vil der blive anvendt hydraulisk gravemaskine.

Ud- og indkørsel vil foregå til via den eksisterende adgangsvej.



Signaturforklaring

Ansøgt areal

Matrikel

Graveretning

Bygninger

Adgangsvej

Skovbryn som bevares

Alsbo Graveplan

6. oktober 2021

Bilag 3 Efterbehandlingsplan

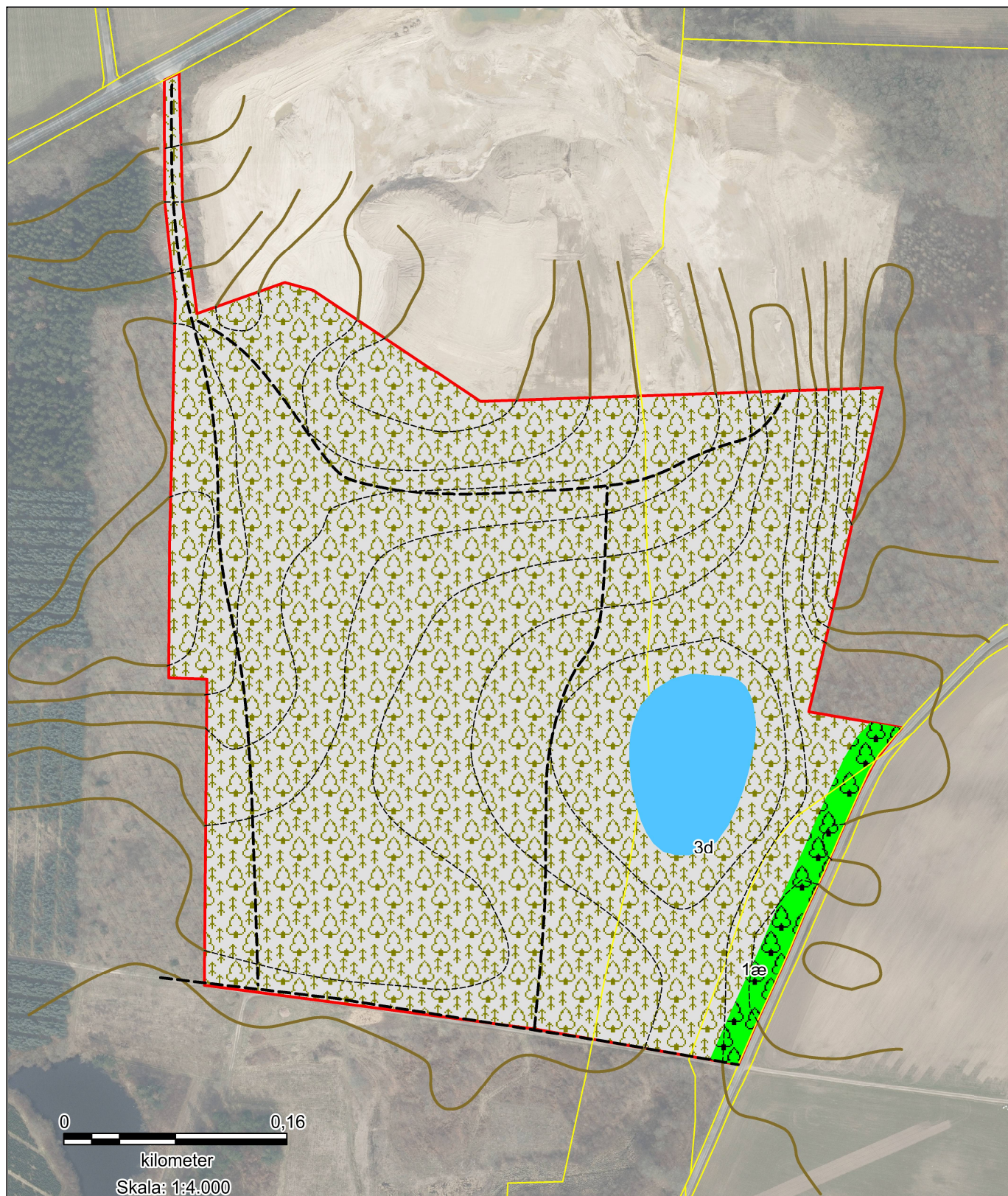
Ålsbo, Efterbehandlingsplan

Arealet vil efter endt indvinding overordnet fremstå som en større lavning i terrænet.

Da det omkringliggende terræn varierer, vil der til det omkringliggende terræn være en række slugter bl.a. mod nordvest og nordøst som mod sydøst.

Periferiskråninger etableres i varierende hældning fra 1:1 til 1:7, således at kurverne får et naturligt forløb. Kurverne i efterbehandlingsplanen er vejledende. I bunden af lavningen kan der komme en sø afhængig af gravedybden under grundvandsspejl og overjordsmængden. I denne sø etableres en lavvandszone.

Flader vil blive efterbehandlet til skov.



Signaturer



Ansøgt areal



Matrikel



Bevaret skovbryn



Beplantning



Sø, eksempel

----- Skovveje, forslag

----- Kurver, efterbehandling

— Kurver, eksisterende

Alsbo

Efterbehandlingsplan

06-10-2021

Bilag 4 VVM-screening

Nymølle Stenindustrier A/S
Østre Hedevej 2,
4000 Roskilde
CVR-NR: 48885411

Klima og Ressorucer
Kontaktperson:
Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Direkte tlf.: 29201970
Den 10. august 2023
Journalnr.: 22/4630

Afgørelse om at ansøgning om tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding på matr.nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup, i Assens Kommune ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Region Syddanmark har modtaget en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding på matr.nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup, i Assens Kommune.

Afgørelse

Det ansøgte projekt optræder på lovens bilag 2, pkt. 2a. Region Syddanmark har derfor gennemført en screening af det ansøgte projekt, jf. § 21. Screeningen er gennemført med henvisning til de i lovens bilag 6 relevante kriterier. Screeningsskemaet er vedlagt som bilag.

Region Syddanmark har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.

Afgørelsen er meddelt efter § 21 i miljøvurderingsloven¹.

Begrundelse for afgørelsen

Screening er en administrativ proces, hvor projektet vurderes i forhold til en række faste kriterier jf. miljøvurderingslovens bilag 6 under overskrifterne:

1. Projektets karakteristika
2. Projektets placering
3. Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning

¹Jf. lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), med senere ændringer.

1. Anlæggets karakteristika:

Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om tilladelse til indvinding af op til 300.000 m³ sand, grus og sten, heraf 60.000 m³ under grundvandsspejlet, på 22 ha. af matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd., Rørup, herefter kaldet projektarealet. Det ønskes indvundet til 5-30 m under terrænoverfladen, heraf formentlig 10 m under grundvandsspejl. Projektarealet som er meget kuperet, er beliggende 2 km nordøst for Gelsted i landzone og delvist tilplantet med fredskov (gran der høstes som pyntegrønt).

Det vurderes, at der ikke vil opstå væsentlige støj, støv, luft eller lysgener i forbindelse med projektet. Der vil ikke være en øget risiko for vandforurening; råstofindvinding vurderes generelt ikke at forurene mere end det nuværende skovbrug.

Arealet ligger inden for områder med særlige drikkevandsinteresser, men er ikke udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde. Umiddelbart nord for arealet ligger indvindingsområde for Hønnerup Vandværk. Kote for overfladen af det primære grundvandsmagasin ligger, bestemt ud fra boringer i området, fra kote 20 til 34, overlejret af 10-15 meter moræneler.

2. Projektets placering:

Arealet ligger i et område, der i Kommuneplan 2017-2029 er omfattet af beskyttelsesinteressen "Større sammenhængende landskabsområde", "Potentielle naturbeskyttelsesinteresser" og "Skovrejsning uønsket". Hele arealet er omfattet af fredskov.

Jf. Vandplan 2021-27 er det ansøgte placeret oven på de terrænnære grundvandsforekomster dkmf_1345_ks og dkmf_1152_ks.

Råstofindvindingen under grundvandsspejl vil primært foregå i oxiderede forekomster, og der vil alene ske en yderst begrænset og midlertidig sænkning af grundvandsspejlet.

Det ansøgte areal er placeret ca. 1.200 meter syd for vandområdeplanens vandløb o4377_y.

Der er ingen beskyttede naturtyper eller fredede områder i projektarealet. Ca. 50 meter syd for arealet ligger et overdrev, og ca. 100 meter sydvest herfor en naturbeskyttet sø.

Det ansøgte areal består i dag af eksisterende grusgrav og fredskov. Skoven består primært af pyntegrøntskultur, men mod vest af et op til ca. 70 m bredt bælte; en relativ gammel plantage (fra 1959 ifølge lodsejer) af egetræer med knækkede grene og blotlagte stammer. Ansøger Nymølle Stenindustrier A/S og lodsejer ønsker ikke råstofindvinding på dette areal, hvorfor råstofansøgningen er tilpasset så der ikke ansøges på dette areal.

Indenfor det ansøgte areal findes et beskyttet dige og indenfor området er der konstateret højryggede agre i et overdrevsområde. I nærområdet er der fund fra stenalder og jernalder.

Øst for projektarealet ligger et "særligt karakteristisk" område. Det drejer sig om Erholm-Søndergårde, som er et hovedgårdslandskab. Miljøstyrelsen har anbefalet, at der etableres en tæt og høj skovbrynsbeplantning på min. 15 meters bredde med både høje træer og tætte buske af lokale, naturligt stedhørende arter. Skovbrynsbeplantningen bør etableres, hvor indvindingsområdet støder op til åbent land, så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning.

Ansøger Nymølle Stenindustrier A/S har i grave- og efterbehandlingsplan til råstofansøgningen anført, at man under indvinding og efter endt efterbehandling vil bevare et skovbryn på 20 meters bredde ud mod Saltmosegyden, dvs. mod øst. Som beskrevet ovenfor vil der også mod vest blive bevaret et op til ca. 70 m bredt bælte af egetræer, så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning.

3. Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning:

Nærmeste bolig er omkring 100 meter fra projektarealet. Der kan være flere berørte i forbindelse med den afledte trafik, men ikke flere eller andre end dem der i forvejen skulle være berørte af den eksisterende grusgravning. Trafikken vil dog øges da indvindingsmængden vil være større i råstofgraven end hidtil, men denne trafik vurderes ikke at være væsentlig.

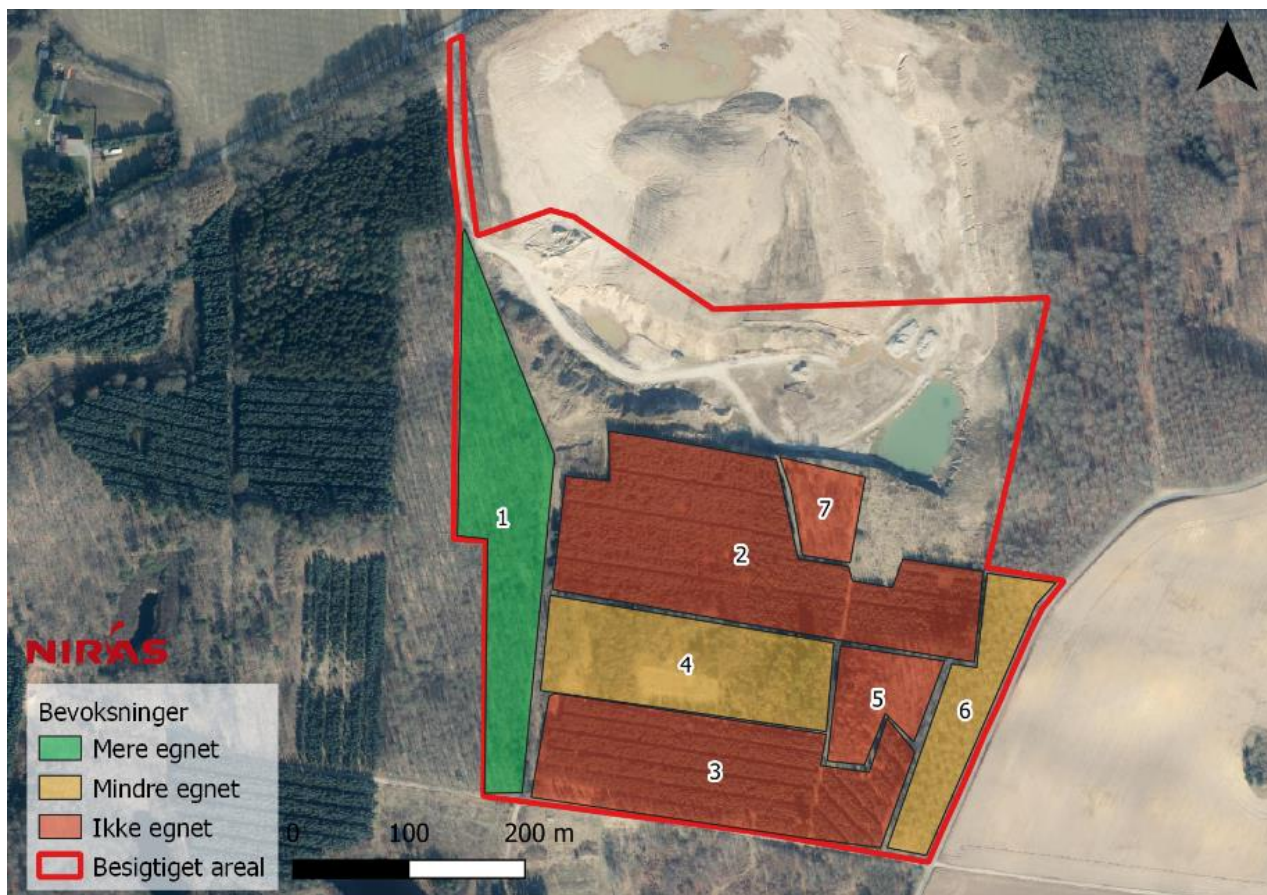
Råstofindvindingen vil ikke påvirke grundvandforekomsterne negativt, hverken kvantitativt eller kvalitativt.

Grundet den begrænsede indvinding af råstoffer i forhold til en eventuel påvirkning af vandområdeplanens vandløb, afstanden til vandløbet, og at der ikke er hydrauliske kontakt hertil, vil det ansøgte ikke påvirke vandføringen i vandløbet og deraf målsætningen for vandløbet.

Ingen af de nærliggende beskyttede naturtyper vurderes at blive påvirket af gravningen, da grundvands-sænkningen skabt af råstofindvinding er væsentligt mindre end årstidsvariationen.

Det ansøgte areal består i dag af eksisterende grusgrav og skov. Skoven består primært af pyntegrøntskultur. På kortet herunder ses en besigtigelse af arealerne fra 21. december 2022 af, om der er egnede yngle- og rastesteder for flagermus i disse bevoksninger.

Det grønne areal nr. 1 er som det eneste vurderet egnet som yngle og rastested. Det er en relativ gammel plantage (fra 1959 ifølge lodsejer) af egetræer med knækkede grene og blotlagte stammer. Bygherre og lodsejer ønsker ikke råstofindvinding på dette areal, hvorfor råstofansøgningen tilpasses så der ikke ansøges på dette areal.



Ud over flagermus er der ingen oplagte levesteder eller arealer til fouragering for beskyttede arter i hverken det nuværende råstofgrav eller det ansøgte areal. Der er desuden ikke observeret beskyttede arter i grusgraven, og der er hverken i miljøportalen eller Naturbasen registreret beskyttede arter nær projektarealet.

Hvis det beskyttede dige ønskes fjernet, kræver dette dispensation fra museumsloven. De højryggede agre i et overdrevsområde, samt i nærområdet fund fra stenalder og jernalder, betyder, at Odense Bys Museer vurderer, at "For at afklare om arealet rummer fortidsminder vil det være nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse, før anlægsarbejdet iværksættes. Forundersøgelsens resultater danner grundlag for en vurdering af, om arealet umiddelbart herefter kan frigives, eller om det vil være nødvendigt yderligere at foretage en egentlig arkæologisk udgravning."

Ved at bevare et skovbryn på 20 meters bredde ud mod Saltmosegyden, dvs. mod øst ud til åbent land, vil det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under og efter endt råstofindvinding.

Den samlede miljøpåvirkning betegnes ikke som kompleks. Det konkrete projekt medfører velkendte påvirkninger, som er almindelige ved den type af projekter, og som kan beskrives. Derudover er påvirkningerne til at håndtere ved indpasning af afværgeforanstaltninger i forbindelse med fastsættelse af vilkår i en tilladelse til råstofindvinding, heri fastsættes der vilkår til støj og støv mm.

Den landskabelige påvirkning vil være varig og ikke reversibel, hvorimod påvirkningen mht. trafik, støj, støv, påvirkning af grundvand fra råstofindvindingen mv. ikke vil være varig. Transporten med råstoffer vil være i den periode, hvor der foretages råstofindvinding på arealet. Påvirkningen er således ikke varig, men hyppig i indvindingsperioden. Den vurderes dog ikke at være væsentlig.

Ca. 8.500 meter mod vest findes Natura 2000-område nr. 112, Habitatområde H 96, Fuglebeskyttelsesområde F 47 – Lillebælt. Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte Lillebælt, der indeholder mere end 5 % af naturtyperne sandbanke, kystlaguner og strandsøer, bugter og vige, samt stenrev inden for den kontinentale bio-geografiske region. Bæltet har en stor bestand af marsvin og er raste- og fourageringsområde for store flokke af edderfugl og bjergand, samt mindre flokke af sangsvane, hvinand og toppet skallesluger.

Den ansøgte råstofindvinding vil ikke påvirke udpegningsgrundlaget for Lillebælt, eller de arter som raster eller fouragerer i området. Det vurderes derfor at det ansøgte ikke vil kunne påvirke internationale naturbeskyttelsesområder eller udpegningsgrundlaget for områderne.

Region Syddanmark har på baggrund af det ovenstående vurderet, at de generelle miljøregler samt de vilkår der er stillet for råstofindvindingen, er tilstrækkelige til at sikre miljøet i nærværende tilfælde.

Da projektet ikke i sig selv eller i kumulation med udnyttede eller uudnyttede råstoftilladelser, planer m.m. har nogen væsentlig negativ effekt på miljøet vurderes det, at der i forbindelse med råstofindvindingen ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport.

Partshøring

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens² § 19. Jf. miljøvurderingslovens § 35, stk. 1, nr. 1 skal berørte myndigheder ligeledes høres, inden der træffes afgørelse.

Høringen forløb i perioden 8. juli 2022 til 12. august 2022 og har været sendt i høring til følgende:

Erholm Gods A/S, lodsejer og naboejer, 3d og 3m Hækkebølle By, 1b Ålsbo og 1a og 1æ Erholm Hgd., Rørup. email: jjc@erholm.dk

Ansøger: Nymølle Stenindustrier A/S, Østre Hedevej 2, 4000 Roskilde, email: Gitte.Gro@nymoelle.dk
--

Edith Therkelsen, nabo, Saltmosegyden 15, 5560 Aarup.

² Bekendtgørelse af forvaltningsloven jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

Assens Kommune, Lisbeth Hoberg Refstrup, email: lishr@assens.dk og jordvand@assens.dk
Odense Bys Museer: museum@odense.dk
Vejdirektoratet: hoeringer@vd.dk
Fyens Stift: kmfyn@km.dk
Miljøstyrelsen, email: fyn@mst.dk

Høringssvar ligger som bilag 3

På baggrund af høringssvar fra miljøstyrelsen omhandlende potentielle flagermusetræer og efterfølgende tilrettede ansøgning, miljøvurderes projektet forfra med de oplysninger der nu er tilgængelige. Derfor denne nye partshøring, som har forløbet i perioden 2. juni 2023 til 30. juni 2023 til nedenstående parter. Her indkom ingen bemærkninger der gav anledning til ændringer.

Erholm Gods A/S, lodsejer og naboejer, 3d og 3m Hækkebølle By, 1b Ålsbo og 1a og 1æ Erholm Hgd., Rørup. email: jjc@erholm.dk
Ansøger: Nymølle Stenindustrier A/S, Østre Hedevej 2, 4000 Roskilde, email: Gitte.Gro@nymoelle.dk
Assens Kommune, Lisbeth Hoberg Refstrup, email: lishr@assens.dk og jordvand@assens.dk
Odense Bys Museer: museum@odense.dk
Vejdirektoratet: hoeringer@vd.dk
Fyens Stift: kmfyn@km.dk
Miljøstyrelsen, email: fyn@mst.dk

Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse efter miljøvurderingsloven kan for så vidt angår retlige spørgsmål påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klageberettigede er: Miljøministeren, enhver med retlig interesse i sagens udfald samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. NEM-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 7. september 2023 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Klage har ikke opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af denne afgørelse.

Kopi af afgørelse sendt til

Parter jf. tabel under partshøring.

Øvrigt

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede.

Med venlig hilsen

Michael Hjort Andersen
Geolog

Bilag

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Screeningsskema

Bilag 3: Høringssvar fra første partshøring

Bilag 1 - Oversigtskort



Signaturforklaring

 Ansøgt areal

 Matrikel

Ålsbo

Ansøgt areal

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Skema til brug ved screening af projekter på bilag 2

Kriterier iht. bilag 6 i lovbek. nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Nedenstående skema omfatter kriterier jf. bilag 6 til bestemmelse af, hvorvidt projekter omfattet af bilag 2 skal underkastes en miljøkonsekvensvurdering. Oplysningerne i skemaet er baseret på oplysninger fra ansøger om projektets karakteristika mm. i råstofansøgning af 15. oktober samt anmeldelse efter miljøvurderingsloven af 6. oktober 2021. Endvidere er statslig, regional og kommunal planlægning samt oplysninger indkommet ved høring af berørte myndigheder inddraget. Tilgængelige oplysninger om projektområdet fra relevante registre og geografiske informationssystemer så som Danmarks Miljøportal, PlansystemDK og MiljøGIS er inddraget i vurderingerne.

Projektets karakteristika

Projektbeskrivelse – jf. ansøgningen	Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om tilladelse til indvinding af op til 300.000 m³ sand, grus og sten på 22 ha af matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkebølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd, Rørup, herefter kaldet projektarealet. Projektarealet som er meget kuperet, er beliggende 2 km nordøst for Gelsted i landzone og delvist tilplantet med fredsskov (gran der høstes som pyntegrønt). Der er meddelt tilladelse første gang i april 2015 til indvinding på 22 ha af matr. nr.1b og 3d. Juli 2021 godkendes 15 ha af projektarealet som efterbehandlet. Der resterer derfor 7,7 ha fra den gamle tilladelse med udløb i 2025 og der søges om yderlig 14,5 ha. Der søges således om tilladelsen på i alt 22 ha. Der udarbejdes en ny samlet tilladelse der erstatter tidligere meddelte tilladelser på projektarealet. Råstofferne er egnede som vejmaterialer og betonsand. Der søges om indvinding og oparbejdning fra kl 7-17 på hverdage. Desuden om udlevering og læsning fra kl 6- 18 på hverdage og enkelte lørdage fra 7 – 12. Der søges om at anvende 2 læssemaskiner, 1-2 mobile sorterværker og en gravemaskine. Desuden lejes "jordhold" ind, bestående af 1 gravemaskine, 2-3 dumpers og 1 dozer, i korte perioder i forbindelse med afrømning og efterbehandling? Projektarealet ligger i OSD. Der er ingen drikkevandsboringer inden for en radius af 300 m. Terrænkoten er 61 – 80 og det øvre grundvandsspejl er beliggende i kote 60. Der er mellem 1 og 6 m overjord. Der planlægges indvinding 5 – 30
---	--

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

	m under terræn, formentlig op til 10 m under grundvandsspejl. Der søges om at indvinde op til 60.000 m³ råstoffer årligt under grundvandsspejl. På projektarealer findes en mandskabsskuvogn, en godkendt tank på 5.000 l dieselolie samt en godkendt mobil tank der kan rumme 1.800 l dieselolie. Der forventes et årligt forbrug på 250.000 l dieselolie og 800 l hydraulikolie. Affald bortskaffes af Avista Oil. Spildevand fra mandskabsvogn opsamles i tank. Der vandes ved behov med vand fra gravesø. Nærmeste nabo bor ca. 100 m syd for arealet. En del af overjorden placeres imellem nabo og graveareal i en vold. Graveretningen bevæger sig væk fra naboen og det forventes at vejledende støjkrav overholdes.
Bygherre – navn, adresse, mail og telefonnummer	Nymølle Stenindustrier A/S, Østre Hedevej 2, 4000 Roskilde, Gitte.Gro@nymoelle.dk , tlf 22236505
Bygherres kontaktperson, mail og telefonnummer	Gitte Gro Poulsen Mob. +45 22 23 65 05 Mail: Gitte.Gro@nymoelle.dk Nymølle Stenindustrier A/S Østre Hedevej 2, 4000 Roskilde
Projektets placering og arealbehov i ha	Arealet er beliggende ca. 2 km øst nordøst for Gelsted og 3 km nordvest for Aarup, på matriklerne 1b Ålsbo, 3d Hækebølle By og 1æ Erholm Hgd., Rørup i Assens Kommune. Arealbehovet er 22 ha.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
 E-mail: mha@rsyd.dk
 Dato: 2. juni 2023
 Journal nr.: 22/4630

	
Projektets behov for råstoffer – type og mængde i anlægs- og driftsfasen	Der er ikke behov for råstoffer i anlægs- eller driftfasen.
Projektets behov for vand – kvalitet og mængde i anlægsfasen og driftsfasen	1.000 m³ pr. år. Til støvbekæmpelse.
Mængden og typen af affald som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	800 l hydraulikolie pr. år. Bortskaffes af Avista Oil. Stema henter andet affald, såsom metalskrot.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Mængden og typen af spildevand som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	Spildevand fra mandskabsvogn opsamles i tank.			
Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Er der andre ejere end bygherre?	X			Erholm Gods A/S v/ Jan Cederfeld de Simonsen Erholmvej 25A, 5560 Aarup Tlf. 64 43 23 32 mob. 40 32 25 54 Mail: jic@erholm.dk
Er der andre projekter eller aktiviteter i område, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (kumulative forhold)			X	Omkring 2 km nord og 1,5 km syd for det ansøgte område findes nogle mindre råstofgrave. Det vurderes, at disse ikke er årsag til kumulative effekter med projektet, da afstanden betyder at der ikke er sammenfald mellem projekterne, samt at der ikke er andre projekter eller aktiviteter i området der kumulerer påvirkningen af miljøet.
Forudsætter projektet etablering af yderligere vandforsyningskapacitet			X	
Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger?			X	Der er ikke behov for ændringer i bestående ordninger, da råstofindvindingen allerede er aktiv i området.
Overskrides de vejledende grænseværdier for støj?			X	Støj reguleres efter Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra virksomheder, vejl. nr. 5/1984. Såfremt det viser sig, at grænseværdier for støj ikke kan overholdes kan bygherren efterfølgende pålægges at foretage støjreducerende tiltag af myndigheden, herunder f.eks. krav om etablering af støjvolde og skærme omkring støjende materiel. Det kan også komme på tale at reducere arbejds- og åbningstiden. Der etableres støjvolde op mod nærmeste ejendomme, hvorfor det vurderes at støjkrav vil kunne overholdes.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Vil anlægget give anledning til vibrationsgener?			X	Kørsel med tunge maskiner samt anvendelse af sorteranlæg vil lokalt give vibrationer. Baseret på erfaringer fra andre anlægsarbejder, er der indenfor en afstand af 125 meter fra rammearbejder risiko for, at der i bygninger kan optræde mærkbare vibrationer med niveauer over 75 dB(KB), som er grænseværdien for komfortvibrationer. Der er ingen bygninger indenfor 125 m fra råstofgraven, og derfor vil der ikke forekomme komfortvibrationer, Vibrationer, der kan beskadige bygninger, er ikke reguleret ved en vejledning eller lov. Miljøstyrelsen henviser dog til den tyske norm DIN 4150-3 (DIN, 1999) for vurdering af skadelige vibrationer på bygninger. Ved råstofindvindingen vil der ikke være forhold og aktiviteter, der svarer til rammearbejder så vibrationer fra råstofindvindingen forventes derfor ikke at give anledning til bygningsskader.
Vil anlægget give anledning til støvgener?			X	Råstofindvinding og transport med råstoffer er en kilde til støvemission, der kan have stor midlertidig indflydelse på den lokale luftkvalitet. Graden af støvemission vil variere fra dag til dag og være afhængig af aktivitetsniveauet, de specifikke aktiviteter, jordtypen samt de meteorologiske forhold (nedbør, vindretning og -hastighed). Specielt vil der i perioder med tørt vejr og megen vind være størst risiko for at kunne påføre naboer støvgener. Afværgeforanstaltninger, der kan reducere støvgener, vil være en del af råstofforladelsen, f.eks. i form af vanding af interne og køreveje, hvorfor støv ikke er vurderet at være en væsentlig miljøgener. Nærmeste nabo ligger omkring 100 m mod syd. Med støvbekæmpelse i råstofgraven vurderes det at støvpåvirkning fra råstofgraven vil være meget usandsynlig.
Vil anlægget give anledning til lugtgener?			X	Der vil ikke være afledte lugtgener.
Vil anlægget give anledning til lysgener?			X	Det forventes ikke, at anlægget vil give anledning til lysgener. Der vil i tilladelsen blive stillet krav om nedbringelse af eventuelle gener hvis det skønnes nødvendigt.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
 E-mail: mha@rsyd.dk
 Dato: 2. juni 2023
 Journal nr.: 22/4630

Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld?			X	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen. Anlægget forventes ikke at udgøre en særlig risiko for uheld. Indvinder skal sikre at alt udstyr holdes i forsvarlig stand, således at risikoen for spild fra maskiner minimeres.
Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening?			X	Det forventes, at luftforurening i forbindelse med råstofindvindingen og transport med råstofferne vil kunne holdes indenfor de vejledende grænseværdier for luftforurening. Spredningsforholdene i området vurderes at være gode, da projektarealet befinder sig i det åbne land.
Vil projektet udgøre en risiko for vandforurening (grundvand og overfladevand)?			X	Arealet ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser, men er ikke udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde. Umiddelbart nord for arealet ligger indvindingsområde for Hønnerup Vandværk. Koten for overfladen af det primære grundvandsmagasin ligger ud fra borer i området fra kote 20 til 34, overlejret af 10-15 meter moræneler. Terrænkoten befinder sig i kote 70-80. Det forventes ikke at der skal graves ned til det primære magasin. I kote 60-62 er der i eksisterende råstofgrav identificeret et terrænnært grundvandsspejl. Ved gennemgravning af dette grundvandsspejl, med en grundvandssænkning til følge, er der mulighed for pyritoxidation. I den forbindelse har Nymølle Stenindustrier A/S foretaget beregninger der godtgør at sænkningen ikke vil være større end årstidsvariationen. Derfor vurderes det, at der ikke er en øget risiko for pyritoxidation i området som følge af råstofindvindingen. Erfaringsmæssigt udgør råstofindvinding kun en begrænset risiko for forurening af grundvandet. Der vil i forbindelse med tilladelsen blive fastsat vilkår mht. håndtering af drivmidler og maskiner.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Projektets placering

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Forudsætter projektet ændring af den eksisterende arealanvendelse?			X	Området var, før eksisterende råstofgrav, dækket af skov. Arealet vil efter endt indvinding overordnet fremstå som en større lavning i terrænet. Da det omkringliggende terræn varierer, vil der til det omkringliggende terræn være en række slugter bl.a. mod nordvest og nordøst som mod syd-øst. Periferiskråninger etableres i varierende hældning fra 1:1 til 1:7, således at kurverne får et naturligt forløb. Kurverne i efterbehandlingsplanen er vejledende. I bunden af lavningen kan der komme en sø afhængig af gravedybden under grundvandsspejl og overjordsmængden. I denne sø etableres en lavvandszone. Flader vil blive efterbehandlet til skov.
Forudsætter projektet ændring af en eksisterende lokalplan for området?			X	Der er ingen vedtaget lokalplan for området.
Forudsætter projektet ændring af kommuneplanen?			X	Arealet ligger i et område, der i Kommuneplan 2017-2029 er omfattet af beskyttelsesinteressen "Større sammenhængende landskabsområde", "Potentielle naturbeskyttelsesinteresser" og "skovrejsning uønsket", og området grænser op til et bevaringsværdigt landskab mod øst (Særligt værdifulde landskaber: Erholm skovbakker – Erholm-Søndergårde). Hele området er fredskov, så der vil kunne ske skovrejsning efter endt råstofindvinding. Dog kan erstatningsskov efter dispensation fra skovloven rejses andetsteds end på området.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

				Miljøstyrelsen har anbefalet, at der etableres en tæt og høj skovbrynsbeplantning på min. 15 meters bredde med både høje træer og tætte buske af lokale, naturligt stedhørende arter. Skovbrynsbeplantningen bør etableres, hvor indvindingsområdet støder op til åbent land, så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning. Bygherre Nymølle Stenindustrier A/S har i grave- og efterbehandlingsplan til råstofansøgningen anført, at man under indvinding og efter endt efterbehandling vil bevare et skovbryn på 20 meters bredde ud mod Saltmosegyden, dvs. mod øst. Som beskrevet nedenfor under bilag IV-arter vil der også mod vest blive bevaret et op til ca. 70 m bredt bælte af egetræer (det grønne areal nr. 1), så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning.
Indebærer projektet behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner?			X	Området er beliggende i landzone og vil ikke begrænse naboarealer. Der er ikke i efterbehandlingsplanen lagt op til at der skal anlægges en så af en størrelse, hvor en søbeskyttelseslinje vil blive aktuel.
Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer?			X	Råstofindvinding er en irreversibel proces og råstoffer kan naturligvis kun indvindes en gang. Efter endt indvinding efterbehandles arealet og vil på sigt blive taget ud af den regionale graveplan.
Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets grundvand?			X	Arealet ligger indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser, men er ikke udpeget som nitrutfølsomt indvindingsområde. Umiddelbart nord for arealet ligger indvindingsområde for Hønnerup Vandværk. Koten for overfladen af det primære grundvandsmagasin ligger ud fra borer i området fra kote 20 til 34, overlejret af 10-15 meter moræneler, mens terrænkoten befinder sig i kote 70-80. Det forventes ikke at der skal graves ned til det primære magasin. I kote 60-62 er der i eksisterende råstofgrav identificeret et terrænnært grundvandsspejl.
Indebærer projektet en mulig påvirkning af sårbare vådområder?			X	Jf. Vandområdeplan 2021-27 er det ansøgte placeret ovenpå de terrænnære grundvandsforekomster dkmf_1345_ks og dkmf_1152_ks. Råstofindvindingen under grundvandsspejl vil primært foregå i oxiderede forekomster og der vil alene ske en yderst begrænset og midlertidig sænkning af grundvandsspejlet.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

				Råstofindvindingen vil ikke påvirke grundvandforekomsterne negativt hverken kvantitativt eller kvalitativt. Det ansøgte areal er placeret ca. 1.200 meter syd for vandplanens vandløb o4377_y. Grundet den begrænsede indvinding af råstoffer i forhold til en eventuel påvirkning af vandløbet, afstanden til vandløbet og at der ikke er hydrauliske kontakt hertil, vil det ansøgte ikke påvirke vandføringen i vandløbet og deraf målsætningen for vandløbet.
Er projektet tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen?			X	Der er over 10 km til nærmeste kyst.
Forudsætter projektet rydning af skov?	X			Projektet forudsætter rydning af fredskov. Da der er tale om en eksisterende råstofgrav, er dele af skoven allerede ryddet. Da arealet anvendes til skovbrug og efterbehandlingen/projektet forventes at indebære nyplantning af skov, vil genplantningen som følge af råstofindvindingen i princippet kun blive udskudt. Rydning af skoven vurderes derfor ikke at være en væsentlig påvirkning af miljøet.
Vil projektet være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker?			X	Der er ingen kendte planer i forhold til reservater eller naturparker. Efter endt indvinding og reetablering vil projektet ikke udgøre en hindring for etableringen af reservater eller naturparker.
Tænkes projektet placeret i Vadehavsområdet?			X	
Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder nationalt?			X	Der er ingen beskyttede eller fredede områder i projektarealet. Ca. 50 meter syd for arealet ligger et overdrev, og ca. 100 meter sydvest herfor en sø. Ingen af områderne vurderes at blive påvirket af råstofaktiviteten, da grundvandssænkningen skabt af råstofindvinding er væsentligt mindre end årstidsvariationen.
Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder internationalt (Natura 2000)?			X	Ca. 8.500 meter mod vest findes Natura 2000-område nr. 112, Habitatområde H 96, Fuglebeskyttelsesområde F 47 – Lillebælt. Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte Lillebælt, der indeholder mere end 5 % af naturtyperne sandbanke, kystlaguner og strand søer, bugter og vige, samt stenrev inden for den kontinentale biogeografi-

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

				ske region. Bæltet har en stor bestand af marsvin og er raste- og fourageringsområde for store flokke af edderfugl og bjergand, samt mindre flokke af sangsvane, hvinand og toppet skallesluger. Den ansøgte råstofindvinding vil ikke påvirke udpegningsgrundlaget for Lillebælt, eller de arter som raster eller fouragerer i området. Det vurderes at det ansøgte ikke vil kunne påvirke internationale naturbeskyttelsesområder eller udpegningsgrundlaget for områderne.
Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV?			X	Det ansøgte areal består i dag af eksisterende grusgrav og skov. Skoven består primært af pyntegrøntskultur. På kortet herunder ses en besigtigelse af arealerne fra 21. december 2022 af, om der er egnede yngle- og raste-steder for flagermus i disse bevoksninger.  Det grønne areal nr. 1 er som det eneste vurderet egnet som yngle og rastested. Det er en relativ gammel plantage (fra 1959 ifølge lodsejer) af

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
 E-mail: mha@rsyd.dk
 Dato: 2. juni 2023
 Journal nr.: 22/4630

				egetræer med knækkede grene og blotlagte stammer. Bygherre og lods-ejer ønsker ikke råstofindvinding på dette areal, hvorfor råstofansøgningen tilpasses så der ikke ansøges på dette areal. Ud over flagermus er der ingen oplagte levesteder eller arealer til fouragering for beskyttede arter i hverken det nuværende eller det ansøgte areal. Der er desuden ikke observeret beskyttede arter i grusgraven. Hverken i miljøportalen eller naturbasen er der registreret beskyttede arter nær projektarealet. Det vurderes at beskyttede arter vil ikke blive påvirket af det ansøgte.
Forventes området at rumme danske rødlistearter?			x	Det ansøgte areal består i dag af eksisterende grusgrav og skov. Skoven består primært af pyntegrøntskultur samt lidt egeskov. Der er ingen oplagte levesteder eller arealer til fouragering for beskyttede arter i hverken det nuværende eller det ansøgte areal, undtagen yngle- og rastesteder for flagermus nævnt ovenfor under bilag IV-arter. Der er ikke observeret rødlistearter i grusgraven. Hverken i miljøportalen eller naturbasen er der registreret rødlistearter i eller nær projektarealet. Det vurderes at rødlistearter vil ikke blive påvirket af det ansøgte, når yngle- og levesteder for flagermus ikke vil blive berørt af projektet..
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet?			x	Der er ingen kendskab til nærliggende områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet.
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet?			x	Der er ingen kendskab til nærliggende områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet.
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet?			x	Der er ingen kendskab til nærliggende områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet.
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet?			x	Der er ikke kendskab til områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Tænkes projektet etableret i et tæt befolket område?			X	Nærmeste bolig ligger omkring 100 meter syd for projektarealet. Der er 600 meter til nærmeste tættere liggende bebyggelser i Ålsbo.
Kan projektet påvirke historiske landskabstræk?			X	Øst for projektarealet ligger et "særligt karakteristisk" område. Det drejer sig om Erholm-Søndergårde, som er et hovedgårdslandskab. Ved at efterlade et skovbryn i den østlige del af projektarealet, vil påvirkningen være minimal. Miljøstyrelsen har anbefalet, at der etableres en tæt og høj skovbrynsbeplantning på min. 15 meters bredde med både høje træer og tætte buske af lokale, naturligt stedhørende arter. Skovbrynsbeplantningen bør etableres, hvor indvindingsområdet støder op til åbent land, så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning. Bygherre Nymølle Stenindustrier A/S har i grave- og efterbehandlingsplan til råstofansøgningen anført, at man under indvinding og efter endt efterbehandling vil bevare et skovbryn på 20 meters bredde ud mod Saltmosegyden, dvs. mod øst.
Kan projektet påvirke kulturelle landskabstræk?	X		X	Se ovenstående om "historiske landskabstræk"
Kan projektet påvirke arkæologiske værdier/landskabstræk?	X			Inden for området findes et mindre dige. Hvis diget ønskes fjernet, kræver dette dispensation fra museumsloven. Indenfor området er konstateret højryggede agre i et overdrevsområde, samt i nærområdet fund fra stenalder og jernalder. Odense Bys Museer vurderer, at "For at afklare om arealet rummer fortidsminder vil det være nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse, før anlægsarbejdet iværksættes. Forundersøgelsens resultater danner grundlag for en vurdering af, om arealet umiddelbart herefter kan frigives, eller om det vil være nødvendigt yderligere at foretage en egentlig arkæologisk udgravning."

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Kan projektet påvirke æstetiske landskabstræk?			X	
Kan projektet påvirke geologiske landskabstræk?	X			Det geologiske landskabstræk vil ændres i projektarealet til slugter med søer, men det vil ikke ændre det store billede af landskabet, da det opleves i lukkede rum afgrænset af skovbryn.

Arten og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet

Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal	Ca. 22 ha.			
Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen	Nærmeste bolig er omkring 100 meter fra projektarealet. Der kan være flere berørte i forbindelse med den afledte trafik, men ikke flere eller andre end dem der i forvejen skulle være berørte. Den vil dog øges da indvindingsmængden vil være større i råstofgraven end hidtil.			
Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning?			X	Området vurderes ikke at være sårbart overfor den forventede miljøpåvirkning. Der stilles vilkår for indvinding af råstoffer i tilladelsen der imødegår eventuelle miljøpåvirkninger som f. eks forurening.
Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige enkeltvis?			X	De identificerede påvirkninger forventes ikke at være væsentlige enkeltvis.
Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige samlet?			X	De identificerede påvirkninger forventes ikke at være væsentlige samlet.
Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunen?			X	Arealet ligger ca. 600 meter fra kommunegrænsen til Middelfart Kommune. Det vurderes dog ikke at miljøpåvirkningen rækker ind over kommunegrænsen, med mindre trafikken til og fra råstofgraven ledes denne vej.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
E-mail: mha@rsyd.dk
Dato: 2. juni 2023
Journal nr.: 22/4630

Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande?			X	
Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks			X	Den samlede miljøpåvirkning betegnes ikke som kompleks. Det konkrete projekt medfører velkendte påvirkninger, som er almindelige ved den type af projekter, og som kan beskrives. Derudover er påvirkningerne til at håndtere ved indpasning af afværgeforanstaltninger i forbindelse med fastsættelse af vilkår i en tilladelse til råstofindvinding, heri fastsættes der vilkår til støj og støv mm.
Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen?	X			Miljøpåvirkningen fra indvindingen af råstoffer og transport vil ske med stor sandsynlighed, men vurderes ikke som væsentlig.
Er påvirkningen af miljøet varig?	X			Den landskabelige påvirkning vil være varig, hvorimod påvirkningen mht. trafik, støj, støv, påvirkning af grundvand fra råstofindvindingen mv. ikke vil være varig.
Er påvirkningen af miljøet hyppig?	X			Transporten med råstoffer vil være i den periode hvor der foretages råstofindvinding på arealet. Påvirkningen er således ikke varig, men hyppig i indvindingsperioden. Den vurderes dog ikke at være væsentlig.
Er påvirkningen af miljøet irreversibel?			X	Indvinding af råstoffer er irreversibel, da man fjerner materiale fra området.
Er der andre kumulative forhold?			X	Der er ikke flere råstofgrave eller andre kendte projekter der kan ses i kumulation med det ansøgte projekt.
Er det, jf. ansøgningen, muligt at begrænse indvirkningerne?	X			Det er formålet med råstofloven, at råstofferne skal indvindes i udlagte graveområder. Derfor er det som udgangspunkt ikke muligt at begrænse indvirkningerne på landskabet, udover vilkår i forbindelse med efterbehandling. Det er også muligt at stille relevante vilkår i en tilladelse med henblik på at begrænse påvirkninger som støj, lys, støv og arkæologiske værdier.

Bilag 2

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen
 E-mail: mha@rsyd.dk
 Dato: 2. juni 2023
 Journal nr.: 22/4630

Konklusion

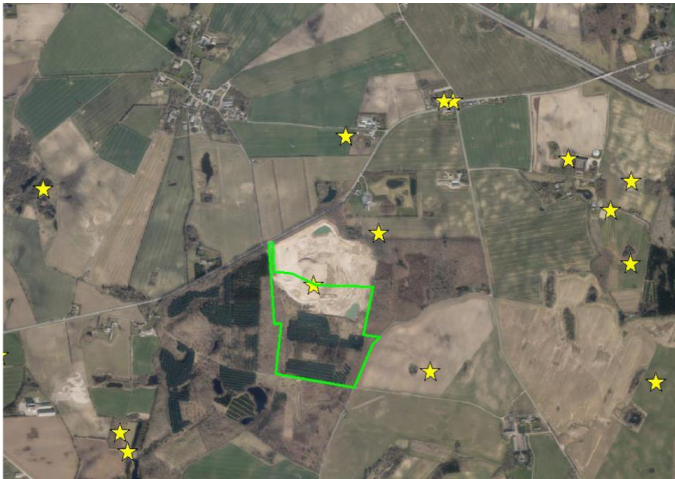
Kriterium	Ja	Nej	Bemærkninger
Giver resultatet af screening anledning til at antage, at det ansøgte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport?		X	Region Syddanmark har på baggrund af det ovenstående vurderet, at de generelle miljøregler samt de vilkår der er stillet for råstofindvindingen, er tilstrækkelige til at sikre miljøet i nærværende tilfælde. Da projektet ikke i sig selv eller i kumulation med udnyttede eller uudnyttede råstoff tilladelser, planer m.m. ikke har nogen væsentlig negativ effekt på miljøet vurderes det, at der i forbindelse med råstofindvindingen ikke skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport.

Dato: 2. juni 2023

Sagsbehandler: Michael Hjort Andersen

Part	Bemærkninger	Regionens bemærkninger
Assens Kommune	Forhold vedr. veje og trafik Vej og Trafik kan godkende en udvidelse af graveområdet i henhold til tidlige godkendelse dateret den 9. januar 2015. Der skal dog udlægges asfalt i vejtilslutningen mod Gelsted (udvide hjørneafskæringen), hvor der i dag køres i rabatten Forhold vedr. natur Området bør efterbehandles til natur, da der fældes skov, og der bør sikres erstatningsnatur – sidstnævnte er Miljøstyrelsens myndighedsopgave. Forhold vedr. støv I afgørelsen er nærmeste nabo angivet til at være 100 m væk, men i skemaet (omkring støv) er nærmeste nabo angivet til at være 400 m væk. Det bør i screeningen være entydigt hvilke naboer, der er inddraget i screeningen. Forhold vedr. grundvand Der er ansøgt om at udvinde op til 60.000 m³/år under grundvandsspejl. Der foreligger en gyldig tilladelse til den grundvandssænkning, der kommer som følge af en råstofindvinding på 60.000 m³/år under grundvandsspejlet. Det er ikke Assens Kommunes vurdering at der er behov for en ny tilladelse i og med den årlige mængde er det samme og området delvist er det samme. Assens Kommune er dog indstillet på at lave et tillæg til den eksisterende tilladelse, så matrikelnumre og område passer til det ansøgte.	Krav om udlæggelse af asfalt bringes videre til ansøger. Ifølge ansøgningen skal der efterbehandles til sø og skov. Miljøstyrelsen vil blive involveret i forbindelse med en rydning af skov på arealet. Det er rettet til at nærmeste nabo er 100 m væk. Vurderingen er fortsat at påvirkning vil være usandsynlig.
Miljøstyrelsen	Arter og Naturbeskyttelse: Arter og Naturbeskyttelse bemærker at gamle træer med hulheder kan være yngle- eller rasteområder for mange arter af flagermus. Alle danske flagermus er beskyttet mod beskadigelse eller ødelæggelse af deres yngle- eller rasteområder jf. Habitatbekendtgørelsens § 10. Det fremgår af udkastet til screeningsafgørelse, at skoven i projektområdet primært består af pyntegran. Det er imidlertid ikke klargjort om der også forefindes potentielle flagermustræer i området. Såfremt det er tilfældet, må disse som udgangspunkt ikke	Regionen noterer sig miljøstyrelsens bemærkninger.

	fældes, medmindre der anvendes afværgeforanstaltninger, som sikrer områdets vedvarende økologiske funktionalitet for eventuelt tilstedeværende arter af flagermus. Hav og Vandmiljø har ingen bemærkninger til materialet. Landskab og Skov: Området er af Assens Kommune udpeget som større sammenhængende landskab og består af et storskala hovedgårdslandskab, som typisk er præget af store marker, der helt eller delvist afgrænses af store skove med markante skovbryn. Det fremgår af udkastet til ansøgning, at "Øst for projektarealet ligger et "særligt karakteristisk" område. Det drejer sig om Erholm-Søndergårde, som er et hovedgårdslandskab. Ved at efterlade et skovbryn i den østlige del af projektarealet, vil påvirkningen være minimal". Miljøstyrelsen skal anbefale, at regionen i tilladelsen til råstofindvinding ledsages af vilkår om en tæt og høj skovbrynsbeplantning på min. 15 meters bredde med både høje træer og tætte buske af lokale, naturligt stedhørende arter. Skovbrynsbeplantningen bør etableres, hvor indvindingsområdet støder op til åbent land, så det større sammenhængende landskab styrkes og ikke forringes hverken under selve råstofindvindingen eller efter endt gravning. Assens Kommunes retningslinjer - Hovedgårdspræget landskab Kommunen har flere hovedgårde, der med deres stor skala præger de landskaber, de er en del af. Disse landskaber er typisk præget af store marker, der helt eller delvist afgrænses af store skove med markante skovbryn. Nogle steder opleves også lange alléer langs vejene som karakteristisk for området. I disse landskaber er der en interesse for at bevare formidlingen af områdets kulturhistorie, der netop afspejles i blandt andet de store marker, oplevelsen af de markante skovbryn og alléerne langs vejene. Assens Kommunes redegørelse - Hovedgårdspræget landskab Kommunen har flere hovedgårde, der med deres stor skala præger de landskaber, de er en del af. Disse landskaber er typisk præget af store marker, der helt eller delvist afgrænses af store skove med markante skovbryn. Nogle steder opleves også lange alléer langs vejene som karakteristisk for området. I	Regionen noterer sig miljøstyrelsens anbefaling.
--	---	---

	disse landskaber er der en interesse for at bevare formidlingen af områdets kulturhistorie, der netop afspejles i blandt andet de store marker, oplevelsen af de markante skovbryn og alléerne langs vejene.	
Odense Bys Museer	Det kan oplyses, at der i den nordlige del af planarealet, i den del der nu er under indvinding, lå en bavnepåds. Det har været et højdedrag hvorpå man anlagde bål til signalgivning. Bavnepåden kan ses på kort fra 1700-tallet men kan have været anvendt langt tilbage i tid. Området, der ønskes inddraget som graveområde, udgør den sydlige del af landsbyen Ålsbos ejerlav. Området er stærkt kuperet med højder fra 60-80 meter over havet, og det udgør en del af et tidligere overdrevsområde. Tilplantningen med skov er sket gradvist over de seneste 150 år. Området har indtil da ligget frit med enkelte bevoksninger. Det vurderes at det har været græsningsområde med opdyrkede områder indimellem. Lidar-scanninger af arealet viser, at hovedparten rummer velbevarede højryggede agre (en slags "højbede", som er et resultat af dyrkningen med muldfjældsplov, som man har anvendt i middelalderen og indtil 1800-tallet). Overdrevsområdet har været en vigtig del af landsbyens ressourceområde, men er i forbindelse med fæstegodsets afhændelse blevet udlagt til skov af Erholm gods. Endelig er der i nærområdet en del fund fra særlig stenalder og jernalder og på baggrund af ovenstående kan det altså ikke udelukkes, at arealet rummer fortidsminder, der vil være omfattet af Museumslovens kap. 8 §27 (lov nr. 473 af 7. juni 2001).  Råstofarealet ses med blå, mens de kendte fortidsminder i nærområdet ses som gule stjerner. Med rødt ses museets tidligere undersøgelser. For at afklare om planarealet rummer fortidsminder vil det være nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse,	

Bilag 3

	før anlægsarbejdet iværksættes. Forundersøgelsens resultater danner grundlag foren vurdering af, om arealet umiddelbart herefter kan frigives, eller om det vil være nødvendigt yderligere at foretage en egentlig arkæologisk udgravning. Iværksættelsen af en arkæologisk forundersøgelse vil således minimere risikoen for, at anlægsarbejdet senere må standses og udskydes efter be-stemmelserne i Museumslovens §27 stk. 2. Odense Bys Museer kan på opfordring af bygherren fremsende et budget og en tidsplan over udgifter og tidsforbrug forbundet med forundersøgelsen (Museumslovens §25). For at sikre et godt samarbejde, der både tilgodeser bygherres anlægsarbejde og de arkæologiske undersøgelser, opfordres bygherre til at kontakte museet på et tidligt tidspunkt i projekteringen. Museet står naturligvis til rådighed med supplerende oplysninger.	Regionen noterer sig museets ønsker om en arkæologisk forundersøgelse.
Vejdirektoratet	Vejdirektoratet har ingen bemærkninger til Region Syddanmarks beslutning om, at projektet ikke er omfattet af krav om miljøvurdering	
Nymølle Stenindustrier A/S	Nymølle har ingen bemærkninger	

Bilag 5 Tilladelse til grundvandssænkning

NYMØLLE STENINDUSTRIER A/S
Hovedgaden 539
Fløng
2640 Hedehusene
Att. Jakob Qvortrup Christensen

18. januar 2018
Sags id: 17/9183

Tilladelse til sænkning af grundvandsstanden som følge af indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, beliggende Gelstedvej 47, 5660 Aarup.

1. Afgørelse

Assens Kommune meddeler tilladelse til råstofindvinding under grundvandsspejlet på matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle by, Rørup.

Tilladelsen gives med følgende vilkår:

1. Tilladelse omfatter den sænkning af grundvandsstanden, der kommer som følge af en råstofindvinding på 60.000 m³/år under grundvandsspejlet.

Indvindingstilladelsen bortfalder, hvis den ikke er taget i brug inden 3 år fra gyldighedsdatoen.

Indvindingstilladelsen bortfalder også, hvis den ikke har været udnyttet 3 år i træk eller hvis indvindingsanlæggets drift permanent indstilles.

2. Etableringen af grundvandssøer skal ske langsomt og gerne med længere pauser.
3. Der må ikke ledes vand bort fra graveområdet, f. eks via dræn eller grøft.
4. Anlæggets ejer er erstatningspligtig for skader, der under anlæggets etablering eller drift voldes i bestående forhold som følge af forandring af grundvandsstanden, vandføringen i vandløb eller vandstanden i søer m.v. I mangel af enighed afgøres erstatningsspørgsmålet af taksationsmyndighederne.
5. Overjordiske tanke med fyringsolie og motorbrændstof skal sikres mod påkørsel. Påfyldningsstudse til påfyldning af over- eller underjordiske tanke samt aftapningsanordninger/-pistoler til påfyldning af køretøjer og materiel skal være placeret inden for befæstet areal.

6. Tilladelsen følger tilladelsen til indvinding af råstoffer, givet af Region Syddanmark 7. april 2015 og tillæg til denne tilladelse. Tilladelsen gælder til 1. februar 2025.

2. Lovgrundlag

Afgørelsen er truffet med hjemmel i følgende:

- Lov om vandforsyning, LBK. nr. 125 af 26 januar 2017
- Lov om miljøbeskyttelse, LBK nr. 966 af 23. juni 2017
- Bekendtgørelse om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv., BEK nr. 132 af 30. januar 2017

3. Sagsfremstilling

Nymølle Stenindustrier A/S har den 31. marts 2017 ansøgt om indvinding af 60.000 m³/år råstoffer under grundvandsspejl. Det forventes at der er et primært grundvandsmagasin i kote 45-50. Det forventes at der, ud over det primære grundvandsmagasin, også er et terrænnært sekundært magasin i kote 60-62. Det er i dette terrænnære sekundære magasin, Nymølle Stenindustrier A/S har ansøgt om tilladelse til at indvinde råstoffer.

Nymølle Stenindustrier A/S har i deres ansøgning vedlagt beregninger af påvirkningen af grundvandet i indvindingsoplandet. I beregningerne er det antaget at der indvindes 60.000 m³/år råstoffer under grundvandsspejlet, den fjernede mængde råstof har en porøsitet på 25% og at den gennemsnitlig hydraulisk ledningsevne i området er $3,0 \cdot 10^{-4} \frac{m}{s}$. På den baggrund beregner Nymølle Stenindustrier A/S en maksimal grundvandssænkning på 18 cm i selve grundvandssøen og 12 cm i en afstand af 100m fra selve søen. Nymølle Stenindustrier A/S understreger at der er tale om konservative beregninger, at der derfor er tale om maximum værdier, og at den faktiske sænkning vurderes til at være mindre.

Nymølle Stenindustrier A/S har den 15. januar 2018 fremsendt et revideret graveområde, se bilag 1.

4. Assens Kommunes vurdering

Graveområdet ligger inden for område med særlig drikkevandsinteresse (OSD), og uden for nitratfølsom indvindingsområde (NFI). Den nærmest private boring ligger 730 meter vest-syd-vest for graveområdet. Den nærmest vandværksboring ligger 1,5km nord for området, tilhørende Rørup og Omegn Vandværk. Grundvandet i det primære magasin bevæger sig i vestlig retning, mod Hønnerup i Middelfart Kommune. Graveområdet ligger udenfor 200 årsopland af alment vandforsyningsanlæg .

Potentialet i KS2 (det primære magasin i området) ligger i kote 43-44 (i henhold til statens kortlægning for Nordfynsområdet). Terrænkoten er 70-80 i ansøgte området. Den akkumulerede lertykkelse over KS2 i ansøgte område er ca. 32 m.

Vådgravning fjerner ikke vand, men råstoffer. Ved vådgravning vil der lokalt ske en sænkning af grundvandsspejlet idet der graves. Ved pauser i gravningen vil denne sænkning dog mindskes betydeligt. Forskelle i gradienten på grundvandsspejlet samt naturlige fluktuationer i grundvandsstanden eller trykniveauet kan også påvirke lokale forhold. Når der skal graves under grundvandsspejlet bør gravesøen etableres langsomt og gerne med længere pauser.

Det er kommunens vurdering, at beskyttelsen af det primære grundvand ikke vil blive påvirket væsentligt, hvis der graves under et terrænnært grundvandsspejl. Ved at indvinde de øvre sand- og gruslag vurderes det, at der stadig findes et markant beskyttende lerlag til beskyttelse af det primære magasin. Det er dog vigtigt, at det sikres at større (over 5 m tykke) lerlag ikke gennemgraves (dvs. at beskyttelsen kortsluttes).

Ligeledes vurderes det, på baggrund af de tilsendte beregninger som viser en grundvandssænkning mindre end årstidsvariationen, at den lokale sænkningen af grundvandet vil være så begrænset af det ikke vil have indflydelse på private brønde, markvands- eller vandværksboringer i området.

Det er samtidig kommunens vurdering, at der ikke er beskyttede naturtyper i nærområdet, som på baggrund af ovenstående beregninger kan forventes, at blive tilstandsændret som følge af gravningen under det terrænnære grundvandsspejl. Nærmeste naturtype er en sø, der ligger ca. 250 m fra graveområdet. Søen forventes kun marginalt påvirket af gravning under grundvandsspejl og under 10 cm (konservativt skøn). Øvrige omkringliggende naturtyper har laveste målsætning (D) jf. gældende naturkvalitetsplan, og ligger alle mere end ca. 400 m fra graveområdet. Pga. afstandsforholdene forventes naturtyperne ikke påvirket af gravningen.

5. VVM (Vurdering af Virkning på Miljøet)

Indvinding af overfladevand og grundvandssænkning er ikke omfattet af bestemmelserne om vurdering af virkning på miljøet. Selve indvinding af grus og den dermed etablerede gravesø behandles i en særskilt VVM i forbindelse med ansøgningen.

6. Klagevejledning

Afgørelsen kan efter Vandforsyningslovens § 75 påklages til Miljø-og Fødevareklagenævnet. Du kan klage over afgørelsen inden for fire uger, fra du har modtaget dette brev. Det betyder at, klagefristen udløber **d. 15. februar 2018**.

Du klager via Klageportalen, som du finder på et link til på www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på ligesom du plejer – typisk med NEM-id. På www.nmkn.dk kan du også finde information om hvordan du klager via klageportalen bl.a. korte videovejledninger, ”spørgsmål og svar” samt telefonnummer og email-adresse til supportfunktion i klagenævnet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer udenom klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Assens Kommune, Miljø og Natur, Rådhus Allé 5, 5610 Assens. Vi sender anmodningen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som beslutter om din anmodning kan imødekommes. Når du klager skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, myndigheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Du kan finde vejledning om gebyrordningen på klagenævnet hjemmeside (www.nmkn.dk).

Klager kan indgives af:

- Afgørelsens adressat
- Enhver, der har en individuel væsentlig interesse i sagens udfald.
- Klageberettigede myndigheder, foreninger og organisationer i overensstemmelse med Vandforsyningslovens § 80.

Miljø og Natur

Hvis udnyttelse af en tilladelse eller godkendelse forudsætter udførelse af anlægsarbejder, må sådanne arbejder ikke påbegyndes før klagefristens udløb, eller, hvis der er klaget over afgørelsen, før Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse foreligger. Assens Kommune underretter straks den, der har fået tilladelsen eller godkendelsen, om, at afgørelsen er påklaget.

Venlig hilsen

Laust Hvidtfeldt Lorentzen
Geolog

Bilag 1 Kort over revideret graveområde
Bilag 2 VVM-screening udarbejdet af Nymølle Stenindustrier A/S

Kopi er sendt til:

- Miljøstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, mst@mst.dk CVR: 25798376
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk CVR: 60804214
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K, fbr@fbr.dk CVR: 63870528
- Danmarks Sportfiskerforbund, Worsåesgade 1, 7100 Vejle, post@sportsfiskerforbundet.dk CVR: 37099015
- Region Syddanmark, Damhaven 12, 7100 Vejle, miljoe-raastoffer@rsyd.dk CVR: 25798376
- Middelfart Kommune, Nytorv 9, 5500 Middelfart, middelfart@middelfart.dk CVR: 29189684

Venlig hilsen

Laust Hvidtfeldt Lorentzen
Geolog

Bilag 1 Kort over graveområde, den blå linje viser det revideret gravområde.



Nymølle Stenindustrier A/S
Østre Hedevej 2,
4000 Roskilde
CVR-NR: 48885411

20-12-2023
Sags id: 23/10959

Tillæg til tilladelse til grundvandssænkning som følge af indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, beliggende Gelstedvej 47, 5560 Aarup.

Baggrund

Assens Kommune vil med denne afgørelse meddele et tillæg til gældende tilladelse til grundvandssænkning som følge af råstofindvinding under grundvandsspejlet. Den gældende tilladelse er meddelt d. 18. januar 2018 og gælder indtil 1. februar 2025.

Ansøger ønsker at ændre på udstrækningen af indvindingsområdet, men ikke på årligt indvundne mængder.

Region Syddanmark meddeler en ny indvindingstilladelse til indvinding af råstofferne og forlænger i den forbindelse tilladelsens gyldighed indtil 21. december 2033.

På den baggrund vil nærværende tillæg også indbefatte en udvidelse af indvindingsområdet, udvidelsen er på ca. 22 ha., samt en forlængelse af gældende tilladelse til grundvandssænkning som følge af råstofindvinding under grundvandsspejlet, tilladelsen vil gælde i samme periode som Region Syddanmarks tilladelse til råstofindvinding.

Afgørelse

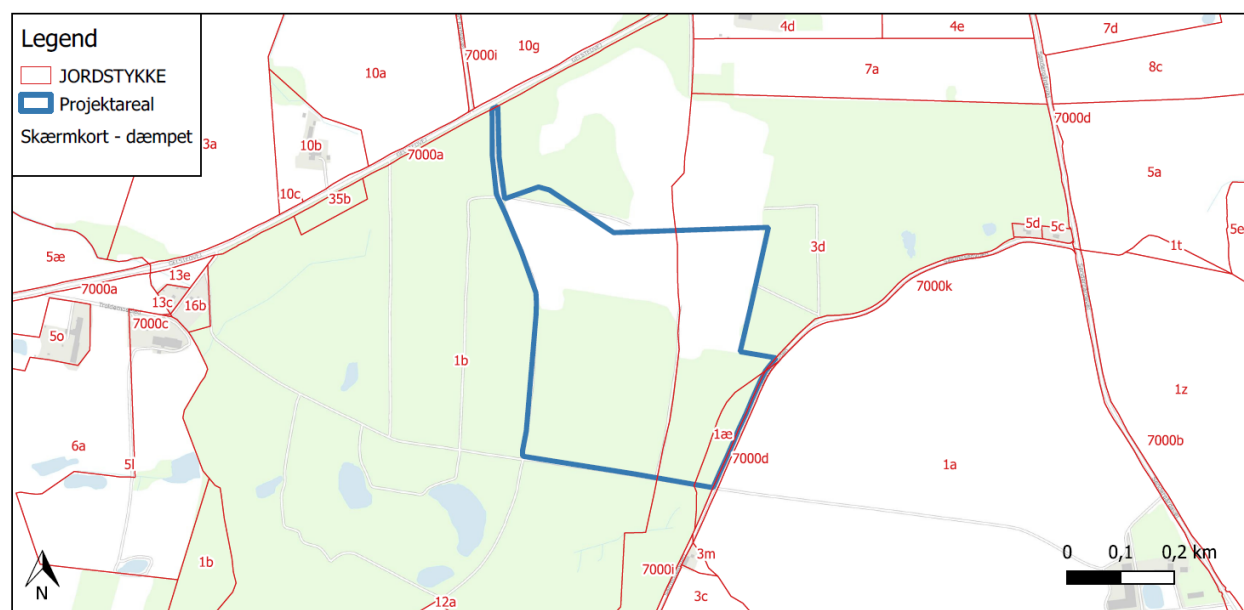
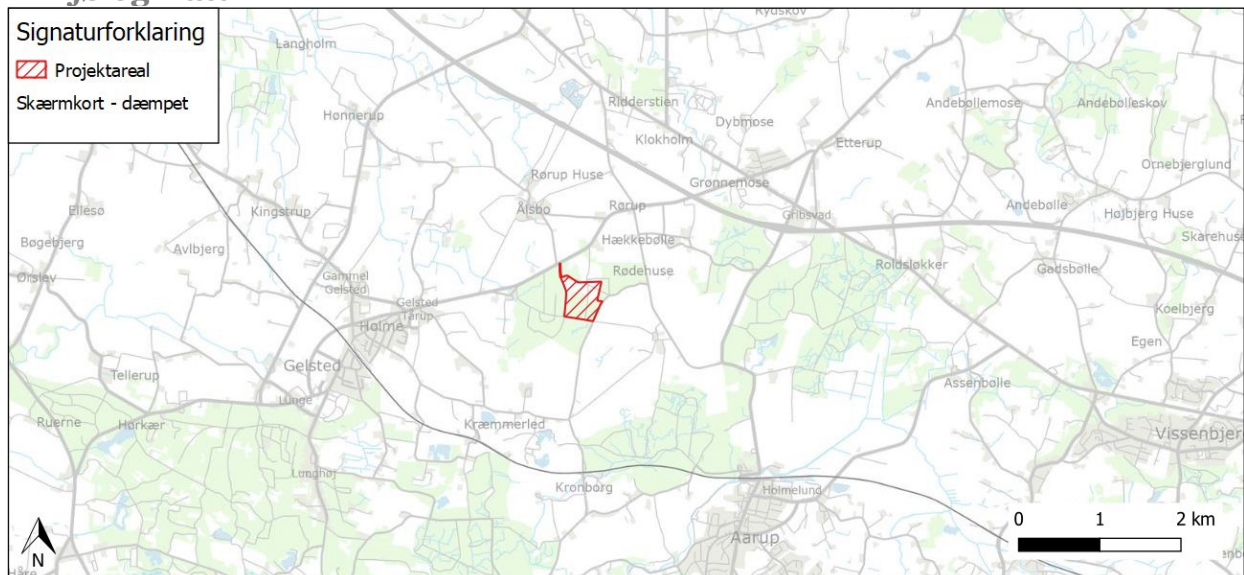
Assens Kommune meddeler hermed tillæg til "Tilladelse til grundvandssænkning som følge af indvinding af op til 60.000 m³ råstoffer årligt under grundvandsspejlet på matr. nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, og 1æ Erholm Hgd, Rørup, beliggende Gelstedvej 47, 5560 Aarup".

Tillægget giver tilladelse til en ændring af selve arealet for indvindingsområdet samt forlænger gyldigheden af tilladelsen, så den følger Region Syddanmarks tilladelse til råstofindvinding på arealet.

Der er ikke ændringer til gældende tilladelse i øvrigt.

Arealet omfattet af tillæg til indvindingstilladelse ses her:

Skærmkort - dæmpet



Den gældende tilladelse, der meddeles tillæg til, omfattede arealet som ses nedenfor. Der er tale om en arealudvidelse på ca. 22 ha.



Vurdering

Assens Kommune vurderer på baggrund af den VVM-screening, der er foretaget i forbindelse med Region Syddanmarks tilladelse til råstofindvinding at der ikke vil være væsentlige påvirkninger på grundvandet samt den omliggende våde natur, forbundet med en udvidelse af indvindingsområdet samt en forlængelse af tilladelsen, så længe mængden der indvindes under grundvandsspejlet ikke øges og så længe vilkårene i tilladelsen til grundvandssænkningen overholdes.

Assens Kommune er blevet hørt i sagen. VVM-screening samt screeningsafgørelse belyser, at der ikke er risiko for negativ påvirkning af grundvand og omgivende våd natur.

Assens Kommune har i forbindelse med høringen meddelt at være indstillet på at meddele et tillæg til gældende tilladelse til sænkning af grundvandsstanden.

Tillægget betyder at den oprindelige tilladelse til grundvandssænkning følger tilladelsen til indvinding af råstoffer, givet af Region Syddanmark 21. december 2023 og udløber dermed d. 21. december 2033.

Miljø og Natur

Tilladelsen, som dette er et tillæg til er gengivet i sin helhed i bilag 1. Tillægget her i udkastet er knyttet til den råstofindvindingstilladelse, som Region Syddanmark har sendt i høring d. 21. nov. 2023 og meddelt endeligt d. 20. december 2023.

Klagevejledning

Afgørelsen kan efter Vandforsyningslovens § 75 påklages til Miljø-og Fødevareklagenævnet.

Du kan klage over afgørelsen inden for fire uger, fra denne afgørelse er offentliggjort på Assens.dk. Det betyder at, klagefristen udløber **18. januar 2024**.

Du klager via Klageportalen, som du finder på et link til på www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk eller www.virk.dk. Du logger på ligesom du plejer – typisk med NEM-id. På www.nmkn.dk kan du også finde information om hvordan du klager via klageportalen bl.a. korte videovejledninger, ”spørgsmål og svar” samt telefonnummer og email-adresse til supportfunktion i klagenævnet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer udenom klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Assens Kommune, Miljø og Natur, Rådhus Allé 5, 5610 Assens. Vi sender anmodningen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som beslutter om din anmodning kan imødekommes.

Når du klager skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, myndigheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Du kan finde vejledning om gebyrordningen på klagenævnet hjemmeside (www.nmkn.dk).

Klager kan indgives af:

- Afgørelsens adressat
- Enhver, der har en individuel væsentlig interesse i sagens udfald.
- Klageberettigede myndigheder, foreninger og organisationer i overensstemmelse med Vandforsyningslovens § 80.

Hvis udnyttelse af en tilladelse eller godkendelse forudsætter udførelse af anlægsarbejder, må sådanne arbejder ikke påbegyndes før klagefristens udløb, eller, hvis der er klaget over afgørelsen, før Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse foreligger. Assens Kommune underretter straks den, der har fået tilladelsen eller godkendelsen, om, at afgørelsen er påklaget.

Venlig hilsen

Dorthe Toft
Miljømedarbejder

Bilag:

Tilladelse til sænkning af grundvandsstanden som følge af indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet matr.nr. 1b Ålsbo, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, beliggende Gelstedvej 47, 5560 Aarup. (meddelt 18. januar 2018)

Kopi er sendt til:

- Miljøstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, mst@mst.dk CVR: 25798376
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk CVR: 60804214
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K, fbr@fbr.dk CVR: 63870528
- Danmarks Sportfiskerforbund, Worsåesgade 1, 7100 Vejle, post@sportfiskerforbundet.dk CVR: 37099015
- Region Syddanmark, Damhaven 12, 7100 Vejle, miljoe-raastoffer@rsyd.dk CVR: 25798376
- Middelfart Kommune, Nytorv 9, 5500 Middelfart, middelfart@middelfart.dk CVR: 29189684

Bilag 6 Tilladelse efter skovloven



Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Nymølle Stenindustrier A/S
Østre Hedevej 2
4000 Roskilde
CVR: 48885411

Sjælland
J.nr. 2022 - 82477
Ref. MANKS
Den 13. februar 2023

Att: Gitte Gro
Mail: gitte.gro@nymoelle.dk

Dispensation til råstofgravning på matr. nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup i Assens Kommune

Afgørelse

Miljøstyrelsen giver hermed dispensation efter skovloven til råstofgravning på matr. nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup, som ligger i Assens Kommune. Projektet vedrører ca. 10,6 ha fredskovspligtigt areal. Projektets placering og omfang fremgår af nedenstående kort.



Figur 1. Skitse til venstre modtaget fra ansøger. Der er allerede givet tilladelse til råstofgravning på det areal, som er skraveret med gult på den højre figur, mens der ansøges om tilladelse til råstofgravning på det areal, der er markeret med rødt.

Vilkår

1. Projektet skal gennemføres som ansøgt den 4. juli 2022 med rettelse dateret 27. januar 2023.
2. Dispensationen er midlertidig og gælder i en 10-årig periode fra tilladelsens datering. Retablering af arealet skal være afsluttet senest 1 år herefter og i overensstemmelse med den fremsendte efterbehandlingsplan dateret 6. oktober 2021.
3. Der udlægges erstatningsskov på 150 % svarende til i alt ca. 15,9 ha fx ved køb af andel i et puljeskovsareal eller ved fredskovspålæggelse af et godkendt erstatningsareal.
4. Indvindingsarealet er fortsat fredskovspligtigt og kan efter retablering godkendes til udlæg af erstatningsskov med op til 10,6 ha. Det er kun det bevoksede areal og maksimalt 10% lysåbne arealer, der kan godkendes som erstatningsskov.
5. Grusgravningen kan gennemføres i etaper. For hver ny graveetape, der påbegyndes, skal der forinden være truffet afgørelse om etablering af erstatningsskov på mindst 150% af etapens størrelse.
6. Der træffes særskilt afgørelse efter skovloven om godkendelse af hvert nyt erstatningsareal inden for graveområdet og pålæggelse af fredskovspligt på erstatningsarealer uden for graveområdet.
7. Der skal inden hver graveetape stilles sikkerhed i form af en bankgaranti for etablering af erstatningsarealer svarende til 150% af etapens areal. Rydning af råstofareal må ikke påbegyndes før Miljøstyrelsen har modtaget sikkerhedsstillelsen. Der skal stilles sikkerhed svarende til 40.000 kr. pr. ha. erstatningsskov for hver etape. Sikkerhedsstillelsen kan nedskrives i takt med at erstatningsarealet er etableret.
8. Råstofgravningen i de enkelte etaper skal være afsluttet inden der startes på en ny etape og retablering og gentilplantning af en etape skal være gennemført senest tre år efter afslutningen af etapen.
9. Ovenstående vilkår skal være tinglyst på ejendommen for ejers regning inden 1. etape påbegyndes.

Afgørelsen er truffet i medfør af § 38, jf. § 11, stk. 1, og § 39 og 40 i skovloven (lovbekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019) og § 1, 3, 4 og 5 i bekendtgørelse om erstatningsskov og særlige regler vedrørende kystbeskyttelse på fredskovspligtige arealer mv. (nr. 60 af 21. januar 2019).

Denne afgørelse vedrører kun forholdet til skovloven. Du skal derfor være opmærksom på, om der er planlægningsbestemmelser, fredninger, servitutter eller tilladelser/dispensationer efter anden lovgivning, som kan være nødvendig for gennemførelse af det ansøgte. Du skal selv ansøge direkte hos de pågældende myndigheder, også selvom de evt. har modtaget denne afgørelse i kopi.

Hvis dispensationen medfører rydning af skov, skal rydningen meddeles til kommunen med henblik på en vurdering af projektets virkninger på miljøet (VVM).

Dispensationen bortfalder, hvis projektet ikke er påbegyndt senest 3 år efter, at dispensationen er meddelt, jf. skovlovens § 42.

Afgørelsen må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet. Hvis afgørelsen påklages, har det opsættende virkning. Det betyder, at afgørelsen i så fald ikke kan udnyttes, før klagemyndigheden eventuelt stadfæster afgørelsen.

Fortidsminder

Hvis det under arbejdet konstateres, at der er jordfaste fortidsminder, skal arbejdet straks standses, og anmeldes til det lokale arkæologiske museum.

Dette fremgår af museumslovens § 27. Der henvises yderligere til § 25 i samme lov, der fastslår, at den, for hvis regning et jordarbejde skal udføres, før igangsætning af arbejdet kan anmode vedkommende kulturhistoriske museum om at tage stilling til, om arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af væsentlige fortidsminder.

Redegørelse for sagen

Miljøstyrelsen modtog den 4. juli 2022 ansøgning fra Nymølle Stenindustrier A/S om tilladelse til grusgravning syd for et eksisterende råstofområde, som i regionplanen er udpeget til råstofgravning. Området er ejet af Erholm Gods og er beliggende på matr. nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup. Arealet blev revideret i mail dateret 27. januar 2023.

Området er en del af et udpeget graveområde (Ålsbo Graveområde) i Råstofplan 2020 for Region Syddanmark. Det forventes at indvindingen pågår fra 2023 til 2032. Region Sjælland har den 27. oktober 2022 bekræftet for Miljøstyrelsen, at de er sindet at udstede en tilladelse til råstofindvindingen, såfremt alle nødvendige tilladelser kan indhentes og efter tilladelsen har været i høring.

Den 9. januar 2015 har Skovlovsmyndigheden (Naturstyrelsen, i dag Miljøstyrelsen) givet tilladelse til råstofgravning på 22 ha af matr. nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup (NST-321-0416).

Den 10 januar 2018 er der givet tilladelse til ændring af område for råstofgravning på matr. nr. 1b Ålsbo By, Rørup og 3d Hækkebølle By, Rørup i Assens Kommune - Erholm Gods (MST-521-00040).

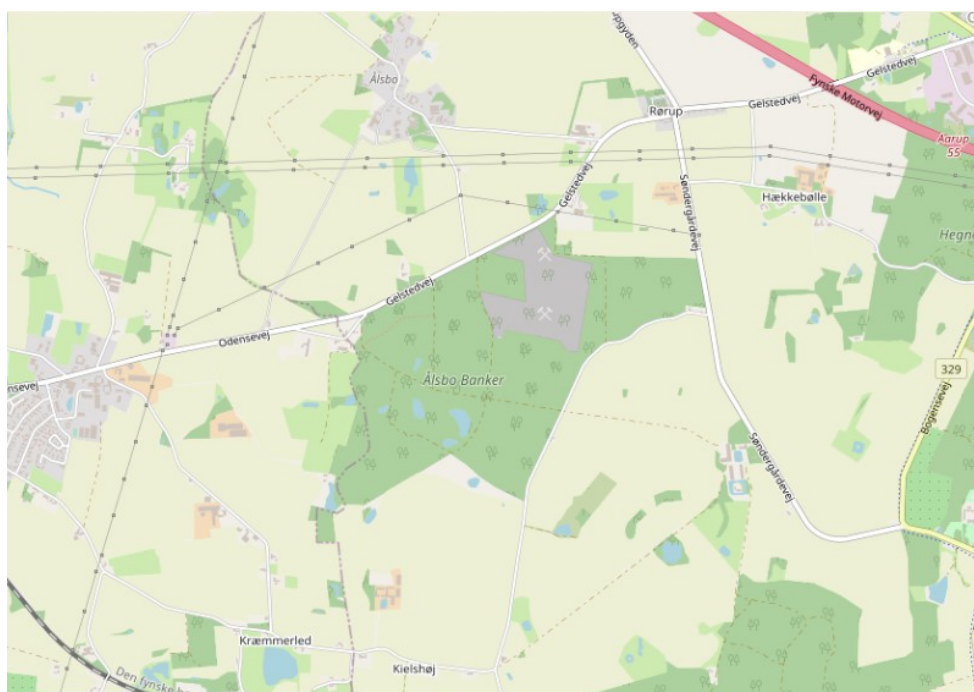
Det fremgår af efterbehandlingsplanen dateret den 6. oktober 2022, at arealet efter endt indvinding overordnet vil fremstå som en større lavning i terrænet. Da det omkringliggende terræn varierer, vil der til det omkringliggende terræn være en række slugter bl.a. mod nordvest og nordøst som mod sydøst. Periferiskråninger etableres i varierende hældning fra 1:1 til 1:7, således at kurverne får et naturligt forløb. Kurverne i efterbehandlingsplanen er vejledende. I bunden af lavningen kan der komme en sø afhængig af gravedybden under grundvandsspejl og overjordsmængden. I denne sø etableres en lavvandszone. Flader vil blive efterbehandlet til skov.

Skoven på Ålsbo Banker er ikke oprindelig skov. Arealerne har været dyrket formentlig frem til ca. 1900, hvorefter de er blevet tilplantet med nåletræ. En mindre del af arealet er i dag mellemaldrende løvskov. De første spor efter grusgravning ses på ortofotos fra 2016, når der ses bort fra en lille fælles grusgrav fra gammel tid. Skovarealet er ikke bynært beliggende og vurderes derfor ikke at have særlige rekreative interesser.

Ansøger har fremsendt en hydrogeologisk vurdering dateret 5. april 2022, hvori indgår en vurdering af, om projektet direkte eller indirekte påvirker tilstand og mulighed for opfyldelse af en vandforekomst i den gældende vandområdeplan. Tilførsel af ren jord til grusgraven, vurderes ikke at udgøre en risiko i forhold til forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, der forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning.

Bilag IV-arter

Der er ikke registreret arter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, i området.



Figur 2. Der er ikke registreret Bilag IV-arter i eller omkring graveområde Alsbo.

Der findes skovbevoksninger både vest og øst for området, og Miljøstyrelsen vurderer derfor, at der vil findes egnede levesteder for eventuelle bilag IV-arter i umiddelbar nærhed af graveområdet. Miljøstyrelsen vurderer derfor, at eventuelle Bilag IV-arter kan søge egnede føde og rasteområder i takt med at skoven ryddes og gravearbejdet sættes i gang. Styrelsen gør dog opmærksom på artsfredningsbekendtgørelsens bestemmelser om træfældning, se nedenstående afsnit.

Det ansøgte vil efter Miljøstyrelsens vurdering ikke medføre beskadigelse af plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Artsfredningsbekendtgørelsen

Miljøstyrelsen gør opmærksom på artsfredningsbekendtgørelsens bestemmelser om træfældning. Bestemmelserne har til formål at sikre, at ingen beskyttede fugle eller flagermus forstyrres i yngletiden, indfanges eller slås ihjel. Det indebærer bl.a., at hule træer og træer med spættehuller kun må fældes i september og oktober måned.

Hvis der er forekomst af beskyttede fugle eller flagermus i træer, som ønskes fældet, skal der søges forudgående dispensation fra bestemmelserne artsfredningsbekendtgørelsen. Ansøgningsskema kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside: <https://mst.dk/media/177117/2019-paradigme-for-ansoegning-om-dispensation.pdf>

Natura 2000-område

Området er ikke udpeget til et Natura 2000-område, jf. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet. Nærmeste internationale beskyttelsesområde er Natura 2000-område nr. 112, ”Lillebælt”, der ligger ca. 10 km fra projektet.

Grundet afstanden, er det Miljøstyrelsens vurdering, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på Natura 2000-området.

Begrundelse for afgørelsen

Efter skovlovens § 11, stk. 1, må der på fredskovspligtige arealer ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, som ikke er nødvendige for skovdriften, eller anbringes affald. Efter § 38 kan der gives dispensation hertil, når særlige grunde taler for det.

Praksis for dispensation er meget restriktiv. I praksis gives kun dispensation, hvis der ikke kan findes en placering uden for fredskov, og hvis hensynet til overordnede samfundsmæssige formål vejer tungere end hensynet til at bevare arealet som fredskov.

I et område, der i den regionale råstofplan er udpeget som graveområde, forudsættes det som udgangspunkt, at den samfundsmæssige afvejning af hensynet til at kunne udnytte eksisterende råstofforekomster over for hensynet til at bevare fredskoven er sket i forbindelse med fastlæggelsen af graveområderne.

Det ansøgte areal er en del af det regionale råstofområde Ålsbo, som er udpeget i Råstofplan 2020 for Region Syddanmark.

Miljøstyrelsen vurderer, at der er tale om et areal med forholdsvis begrænset biologisk værdi og med en begrænset rekreativ anvendelse.

Miljøstyrelsen stiller krav om, at varige vilkår tinglyses på ejendommen for ejerens regning, så senere ejere vil kunne være orienteret om dem.

På den baggrund finder Miljøstyrelsen, at der kan gives dispensation til det ansøgte på de ovennævnte vilkår.

Klagevejledning mv. jf. § 60 og §§ 62 – 64 i skovloven

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er givet af Miljøstyrelsen.

Følgende er klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen.
- Enhver, som i øvrigt har en individuel væsentlig interesse i sagen.

- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø.
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

En klage sendes via Klageportalen ved at logge på www.borger.dk eller www.virk.dk med dit NemID og derefter anvende selvbetjeningsløsningen. Klagen vil indledende blive behandlet af Miljøstyrelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Miljøstyrelsen på Klageportalen. Ved indgivelse af klage, skal der betales et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser klager, der kommer uden om Klageportalen, hvis der forinden ikke er ansøgt om og bevilliget ”fritagelse for brug af Klageportalen”. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljøstyrelsen. Miljøstyrelsen videresender herefter til anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som herefter træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal sagen anlægges inden 6 måneder fra meddelelsen af afgørelsen.

Du er velkommen til at ringe til Miljøstyrelsen på tlf. nr. 7254 4000, hvis du har spørgsmål til afgørelsen.

Med venlig hilsen

Manne Suadicani
manks@mst.dk

Kopi til:

- Lodsejer Erholm Gods A/S CVR 19649946
- Assens Kommune: CVR 29189692
- Dansk Botanisk Forening: CVR 20538228
- Danmarks Naturfredningsforening: CVR 60804214
- Danmarks Naturfredningsforening Assens: assens@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, lokalt: assens@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, centralt: CVR 54752415
- Friluftsrådet: CVR 56230718
- Lepidopterologisk Forening: CVR 35261141
- Odense Bys Museer: CVR 39156040

Miljøstyrelsen er bemyndiget til at træffe afgørelse i henhold til skovloven på miljøministerens vegne, jævnfør § 27 i bekendtgørelse om delegation af opgaver og beføjelser til Miljøstyrelsen (nr. 1514 af 25. juni 2021).

Bilag 7 Overkørselstilladelse

Nymølle Stenindustrier A/S
Hovedgaden 539
2640 Hedehusene
Att.: **Kent Grimm Thornberg**

**Vedr. overkørsel til matrikel 1b Ålsbo By, Rørup.
- overkørsel til grusgrav fra ldv. 420620, Gelstedvej, km 25,520.**

Vej og Trafik har i mail af 1. december modtaget anmodning om godkendelse til at benytte eksisterende overkørsel på Gelstedvej i km 25. 520 til overkørsel til grusgrav.

Den eksisterende overkørsel er til skovbrug med en bredde på ca. 3 meter.

Ændring af benyttelsen af overkørslen kræver tilladelse i henhold til Vejlovens¹ § 49.

Afgørelse

I henhold til Vejlovens § 49, gives der en tilladelse til overkørsel og regulering af overkørsel til **matrikel 1b Ålsbo By, Rørup i km 25,520** med forbehold for eventuelle bemærkninger fra politiet, på følgende vilkår,

- at ind- og udkørsel til graveområdet skal ske via eksisterende overkørsel til Gelstedvej i km 25.520 fra matrikel 1b Ålsbo By, Rørup.
- at der etableres en rørføring under overkørslen, som kan holde til tung trafik fra graveområdet,
- at overkørslerne til og fra grave området skal anlægges efter aftale med Assens Kommune vejafdeling og skal vedligeholdes efter vejafdelingens anvisninger. Drænet under overkørsel skal sikres, og løbende vedligeholdes,
- at overkørslen godkendes udelukkende til formålet med udvinding af grus på matriklen, og umiddelbart efter ophør overgår overkørslen til eksisterende status af overkørsel til skovbrug,
- at udkørslen til Gelstedvej planfræses i fuld bredde, og der udlægges efterfølgende 70 kg/m² modificeret SMA8. Kørebaneafmærkningen nymarkeres og tilpasses den etablerede overkørsel til grusgraven,
- at overkørslen etableres i maksimum 8 meters bredde og med fast belægning fra Gelstedvej og minimum 50 meter ind, og

15. januar 2015
Sags id: 14/22351

Vej og Trafik
Rådhus Allé 5
5610 Assens

Kontaktperson: jrchr
E-mail: jrchr@assens.dk
Dir. tlf.: 64747252

www.assens.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1520 af 27/12/2014 om offentlige veje m.v..

at Gelstedvej rengøres efter behov, således at tabt grus/jord, der trækkes ud på offentlig vej ved kørsel til og fra grusgraven fjernes.

Bemærkning

Gelstedvej har en årsdøgntrafik på ca. 2200 motorkøretøjer og en generel hastighedsbegrænsning på 80 km/t. Der forefindes ikke nogen hastighedsmålinger for strækningen.

I de sidste 5 år er der registreret ét personskadeuheld på strækningen. På baggrund af trafik- og uheldstal vurderer Assens Kommune, at det ikke er nødvendigt med større regulering af vejtilslutningen til graveområdet.

Assens Kommune har for få år siden fået overfladebehandlet Gelstedvej, og denne behandling vil ikke kunne holde til tunge transporters vrid i belægningen ved ind- og udkørsel til grusgraven, og trafikken vil således forårsage sporkøring og afskalning af belægningen.

Sporkøring og afskalning på Gelstedvej i overkørslen vil have væsentligt negativ betydning for trafiksikkerheden på strækningen.

Derfor har kommunen indskrevet krav om planfræsning og udlægning af asfalt 70 kg/m² modifieret SMA8, som skal sikre, at Gelstedvej i overkørslen til den kommende grusgrav ikke bliver kørt i stykker. SMA8 udlægges i en afstand på ca. 20 meter på hver side af tilslutningen til Gelstedvej.

Etablering af asfaltbelægning de første 50 meter fra Gelstedvej skal sikre, at de lastbiler, som benytter overkørslen, ikke slæber sten og grus ud på Gelstedvej, som er til fare for sikkerheden på strækningen.

Skrivelse er fremsendt til politiet til orientering og eventuelle bemærkninger.

Venlig hilsen

Jimmy R. Christensen
Ingeniør

Klagevejledning

Du kan klage over denne afgørelse til Vejdirektoratet, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Vejdirektoratet kan i forbindelse med behandling af en klage tage stilling til, om afgørelsen er lovlig. Direktoratet kan derimod ikke tage stilling til kommunens vurdering (skøn) inden for lovens rammer.

Klagefristen er 4 uger, fra du har modtaget denne afgørelse.

Du skal først have udnyttet din mulighed for at klage til Vejdirektoratet, før du kan anlægge retssag ved domstolene.

Klage sendes til:
Vejdirektoratet
Niels Juels Gade 13
Postboks 9018
1022 København K .

Bilag 8 Udtalelse fra museet

Region Syddanmark
Damhaven 12
7100 Vejle
Att. Gitte Gro

Vedr. arkæologiske interesser på matr.nr. 1b Ålsbo, Rørup, 3d Hækkébølle By, Rørup og 1æ Erholm Hgd. Assens Kommune, Billesbølle Hgd., Fjelsted i Assens Kommune.

Kulturarvsenheden ved Odense Bys Museer kvitterer hermed for udkast til lokalplanforslag.

Det kan oplyses, at der i den nordlige del af planarealet, i den del der nu er under indvinding, lå en bavneplass. Det har været et højdedrag hvorpå man anlagde bål til signalgivning. Bavnehøjen kan ses på kort fra 1700-tallet men kan have været anvendt langt tilbage i tid.

Området, der ønskes inddraget som graveområde, udgør den sydlige del af landsbyen Ålsbos ejerlav. Området er stærkt kuperet med højder fra 60-80 meter over havet, og det udgør en del af et tidligere overdrevsområde. Tilplantningen med skov er sket gradvist over de seneste 150 år. Området har indtil da ligget frit med enkelte bevoksninger. Det vurderes at det har været græsningsområde med opdyrkede områder indimellem. Lidar-scanninger af arealet viser, at hovedparten rummer velbevarede højryggede agre (en slags "højbede", som er et resultat af dyrkningen med muldfjældsplov, som man har anvendt i middelalderen og indtil 1800-tallet). Overdrevsområdet har været en vigtig del af landsbyens ressourceområde, men er i forbindelse med fæstegodsets afhændelse blevet udlagt til skov af Erholm gods.

Endelig er der i nærområdet en del fund fra særlig stenalder og jernalder og på baggrund af ovenstående kan det altså ikke udelukkes, at arealet rummer fortidsminder, der vil være omfattet af Museumslovens kap. 8 §27 (lov nr. 473 af 7. juni 2001).

Kulturarv

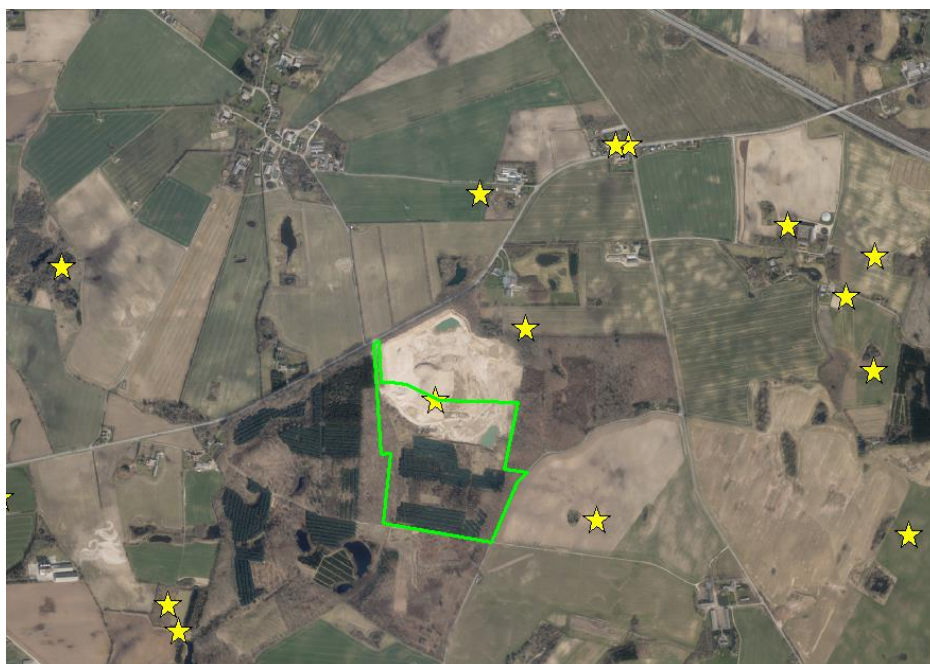
Overgade 48
DK-5000 Odense C

www.museum.odense.dk

Mob. +45 2037 9422
maera@odense.dk

DATO
2. februar 2022

JOURNAL NR.
OBM6146



Råstofarealet ses med blå, mens de kendte fortidsminder i nærområdet ses som gule stjerner. Med rødt ses museets tidligere undersøgelser.

For at afklare om planarealet rummer fortidsminder vil det være nødvendigt at foretage en arkæologisk forundersøgelse, før anlægsarbejdet iværksættes. Forundersøgelsens resultater danner grundlag for en vurdering af, om arealet umiddelbart herefter kan frigives, eller om det vil være nødvendigt yderligere at foretage en egentlig arkæologisk udgravning.

Iværksættelsen af en arkæologisk forundersøgelse vil således minimere risikoen for, at anlægsarbejdet senere må standses og udskydes efter bestemmelserne i Museumslovens §27 stk. 2. Odense Bys Museer kan på opfordring af bygherren fremsende et budget og en tidsplan over udgifter og tidsforbrug forbundet med forundersøgelsen (Museumslovens §25). For at sikre et godt samarbejde, der både tilgodeser bygherres anlægsarbejde og de arkæologiske undersøgelser, opfordres bygherre til at kontakte museet på et tidligt tidspunkt i projekteringen.

Museet står naturligvis til rådighed med supplerende oplysninger.

Oplysninger fra sagens administrative akter og korrespondancer vil ligesom det faglige udbytte indgå i nationale registre og i museets arkivsystem. Dette under hensyn til Persondataforordningen (EU, 2016/679) med ikrafttrædelse pr. 25 maj 2018.

Med venlig hilsen

Maria Lauridsen
Museumsinspektør